

VALSTYBĖS ĮMONĖS REGISTRŲ CENTRO
VILNIAUS FILIALAS

Valstybės įmonė. V. Kudirkos g. 18-3, LT-03105 Vilnius, tel. (8 5) 268 8202, faks. (8 5) 268 8311,
el. p. info@registrucentras.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 124110246
Filialo duomenys: valstybės įmonės filialas, Lvovo g. 25, 09320 Vilnius, tel. (8 5) 266 2100, faks. (8 5) 262 8823,
el. p. vilniausfl@registrucentras.lt, filialo kodas 124208338

**ŠALČININKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS
ŽEMĖS VERTINIMO MASINIU BŪDU ATASKAITA
Nr. 2011-85-10**

Objekto adresas	Šalčininkų rajono savivaldybė
Vertinimo data	2011-08-01
Vertinimo tikslas	Teisės aktų nustatytiems tikslams
Užsakovai	Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos ir Lietuvos Respublikos finansų ministerija
Vertinanti įmonė	Valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filialas (į. k.124208338)
Turto vertintojai	Veronika Valentinavičienė Aušra Baronaitė-Deveikienė Mariana Makovskė Olga Gorelik Kristina Pulokaitė Karolina Šventickienė

Vilnius, 2011

Ataskaitoje yra 44 lapai pagrindinio teksto, 8 lapai priedų, iš viso 52 lapai. Skelbti, dauginti ar kitaip panaudoti ataskaitos duomenis galima tik davus nuorodą į ataskaitos rengėją.

TURINYS

1. ĮVADAS	4
1.1. Masinio vertinimo samprata.....	4
1.2. Vertinimo pagrindas.....	4
1.3. Vertinimo tikslas	4
1.4. Užsakovas	4
1.5. Vertintojas	4
1.6. Vertinimo data.....	6
1.7. Žemės verčių žemėlapiu derinimo, svarstymo ir tvirtinimo dokumentai	6
2. ŽEMĖS RINKOS ŠALČININKŲ R. SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE APIBŪDINIMAS	6
2.1. Geografinis apibūdinimas	6
2.2. Savivaldybės plotas, miestai, miesteliai, gyventojų skaičius mieste ir kaimo vietovėje	7
2.3. 2007 – 2011 m. laikotarpiu įregistruotų Lietuvoje, Vilniaus apskrityje ir Šalčininkų r. savivaldybėje esančių žemės sklypų skaičius (kiekvienų metų sausio 1 d., Lietuvos Respublikos žemės fondo duomenimis)	9
2.4. Žemės fondo pasiskirstymas Šalčininkų rajono savivaldybėje pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį 2011 m. sausio 1 d. (procentais)	10
2.5. Žemės fondo pasiskirstymas Šalčininkų rajono savivaldybėje pagal žemės naudmenų plotą 2011 m. sausio 1 d. (procentais)	10
2.6. Privачios žemės savininkų skaičius pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį 2011 m. sausio 1 d.....	11
2.7. Per metus parduotų žemės sklypų skaičius 2006 – 2011* m. laikotarpiu.....	11
2.8. Parduotų žemės sklypų skaičiaus kitimas pagal pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį 2006 – 2011* m. laikotarpiu	12
3. VERTINIMO MODELIŲ SUDARYMAS	12
3.1. Teorinis – metodinis masinio vertinimo modelio pagrindimas	12
3.2. Laiko pataisa	16
3.3. Vietos įtakos įvertinimas.....	17
3.3.1. Teorinis–metodinis vietos įtakos įvertinimo pagrindimas	17
3.3.2. Zonų aprašymas tekstu.....	18
3.3.3 Trumpas zonų suskirstymo praktinis paaiškinimas	20
4. RINKOS DUOMENŲ IR VERTINIMO MODELIŲ STATISTINIS ĮVERTINIMAS, RINKOS MODELIAVIMAS IR EKSPERTINIS VERTINIMAS	21
4.1. Statistinių rodiklių apibūdinimas	21
4.2. Pradinių rinkos duomenų statistiniai rodikliai	23
4.3. Rinkos modeliavimas.....	24
4.4. Ekspertinis vertinimas.....	24
4.5. Žemės ūkio paskirties ir vandens ūkio paskirties žemės, naudojamos rekreacijai, įvertinimas	24
4.6. Kitos ne žemės ir ne miškų ūkio veiklos ir kitos specialios paskirčių žemės vertinimas	25
4.7. Miškų ūkio paskirties (be medynų) žemės sklypų ir miškų žemės (be medynų) žemės ūkio paskirties žemės sklypuose vertinimas	26
4.8. Pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės vertinimas	26
4.9. Žemės ūkio paskirties žemės sklypų našumo balo įvertinimas.....	27
4.10. Žemės sklypų, kurių paskirtis „kita (daugiaaukščių statinių teritorija)“ arba pobūdis „daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos“, įvertinimas	28
4.11. Žemės ūkio paskirties žemės sklypų, kurių naudojimo pobūdis – tvenkinių žuvininkystės ūkių, įvertinimas.....	28
4.12. Žemės sklypų paskirties – <i>kita</i> , naudojimo būdo – <i>gyvenamosios teritorijos</i> , mažesnių kaip 4 arai, įvertinimas.....	32
4.13. Žemės sklypų vertinimas zonose, kurioms nėra parengtas reikiamos žemės naudojimo paskirties (naudojimo būdo) vertinimo modelis.....	32
4.14. Žemės ūkio paskirties žemės vertinimas atsižvelgiant į bendrojo plano sprendinius.....	32
4.15. Paskirties - <i>kita</i> , naudojimo būdo – <i>bendro naudojimo teritorijos</i> , žemės vertinimas	32
4.16. Konservacinės paskirties žemės vertinimas.....	33

4.17. Paskirties – <i>kita</i> , naudojimo būdo – <i>rekreacijos teritorijos</i> , žemės vertinimas	33
5. ŽEMĖS SKLYPŲ VIDUTINĖS RINKOS VERTĖS APSKAIČIAVIMAS.....	34
5.1. Žemės sklypo vidutinės rinkos vertės skaičiavimui būtini duomenys	34
5.2. Vidutinės rinkos vertės apskaičiavimo veiksmų eiliškumas.....	36
5.3. Vidutinės rinkos vertės apskaičiavimo pavyzdžiai	39
6. LITERATŪROS SĄRAŠAS	44
7. PRIEDAI.....	45
1. Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijos žemės vertinimo žemėlapiu viešojo svarstymo ataskaita, 1 lapas.	
2. Šalčininkų rajono savivaldybės žemės verčių žemėlapiu viešojo svarstymo pastabų ir pasiūlymų registracijos žurnalas, 1 lapas.	
3. Pakeitimai, atlikti atsižvelgiant į visuomenės ir savivaldybės mero pastabas ir pasiūlymus, 1 lapas.	
4. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos pastabos dėl žemės verčių žemėlapių ir vertinimo masiniu būdu ataskaitų, 3 lapai.	
5. Pakeitimai atlikti atsižvelgiant į Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos pastabas dėl žemės verčių žemėlapių ir vertinimo masiniu būdu ataskaitų, 1 lapas.	

1. ĮVADAS

1.1. Masinio vertinimo samprata

Masinių turto vertinimą Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymas (1999 m. gegužės 25 d. Nr. VIII-1202) apibrėžia taip: masinis turto ar verslo (toliau - turto) vertinimas - toks turto vertinimo būdas, kai konkretaus turto vertė nėra nustatoma, o surinktos informacijos apie vertinamąjį turtą analizės būdu nustatomos verčių ribos, apimančios vertinamojo turto vertę. Duomenys renkami, analizuojami ir apskaičiavimai atliekami sisteminimo pagrindu. Šiuo vertinimo būdu vertinami turto objektai, kurie turi daug panašumų.

A. Woolery „Property Tax Principles and Practice“ knygoje pateikiamas toks masinio vertinimo apibrėžimas: masinis vertinimas – tai procesas, kurio metu per apibrėžtą laiką įvertinama labai daug panašių objektų, kurių įvertinimui taikoma vienoda metodologija ir technologija. Atlikus masinį vertinimą parengiama bendra panašaus turto grupės vertinimo ataskaita, tačiau neparengiama kiekvieno turto vieneto vertinimo ataskaita.

Žemės masinis vertinimas šioje vertinimo ataskaitoje atliktas ir pateiktas vadovaujantis aukščiau pateiktų apibrėžimų nuostatomis, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 515 patvirtintomis Žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklėmis ir vėlesniais taisyklių pakeitimais, panaudota užsienio šalių, taikančių šį masinio vertinimo būdą daugelį metų, geriausia patirtis, šios srities ekspertų konsultacijos ir metodinė literatūra.

1.2. Vertinimo pagrindas

Vertinimo pagrindas – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 515 patvirtintų Žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklių 47 punktas, kuriame nurodoma, kad žemės vertinimo masiniu būdu duomenų palaikymas vykdomas kiekvienais metais.

1.3. Vertinimo tikslas

Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijos žemės verčių žemėlapis ir vertinimo modeliai naudojami teisės aktų nustatytiems tikslams.

1.4. Užsakovas

Masinio žemės vertinimo užsakovas – Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos ir Lietuvos Respublikos finansų ministerija.

1.5. Vertintojas

Vertintojas – valstybės įmonė Registrų centras, kodas 124110246, V. Kudirkos g. 18-3, LT-03105 Vilnius, tel. (8 5) 268 82 02, faks. (8 5) 268 83 11, el. p. info@registrucentras.lt;

Vilniaus filialas, kodas 124208338, Lvovo g. 25, LT-09320 Vilnius, tel. (8 5) 266 21 00, faks. (8 5) 262 88 23, el. p. vilniausfl@registrucentras.lt.

Registrų centrui suteikta teisė verstis turto ir verslo vertinimu, kvalifikacijos atestatas Nr. 000142, išduotas Vilniuje, Lietuvos Respublikos audito, apskaitos ir verslo vertinimo instituto 2003 m. gegužės 14 d. Įmonės turto ir verslo vertinimo profesinė veikla apdrausta UAB DK „PZU Lietuva“, profesinės civilinės atsakomybės draudimo liudijimas (polisas) PZULT Nr. 1264059, galioja 2011 m. vasario 17 d. – 2012 m. vasario 16 d.

Valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filiale žemės masinio vertinimo darbus atliko:

Veronika Valentinavičienė, Nekilnojamojo turto Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vedėja; nekilnojamojo turto vertintoja (kvalifikacijos Nr. A 00050);

Aušra Baronaitė-Deveikienė, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė (kvalifikacijos Nr. A 001603);

Mariana Makovskė, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė (kvalifikacijos Nr. A001350);

Olga Gorelik, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė (kvalifikacijos Nr. A 001349);

Kristina Pulokaitė, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus l.e. vyresniosios vertintojos pareigas, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė (kvalifikacijos Nr. A 001377);

Karolina Šventickienė, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus l.e. vyresniosios vertintojos pareigas.

Žemės masinio vertinimo darbus organizavo ir kontrolę vykdė šie valstybės įmonės Registrų centro darbuotojai:

Arvydas Bagdonavičius, direktoriaus pavaduotojas turto vertinimui, nekilnojamojo turto vertintojas (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 000501);

Albina Aleksienė, Nekilnojamojo turto vertinimo departamento Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vedėja, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 000272);

Antanas Tumelionis, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyriausiasis specialistas žemės masiniam vertinimui, nekilnojamojo turto vertintojas (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 000149);

Asta Paškevičienė, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyriausioji specialistė duomenų analizei, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 001076);

Lidija Zavtrakova, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus inžinierė programuotoja;

Vytautas Vaclovas Kavaliauskas, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyresnysis specialistas duomenų analizei;

Lina Kanišauskienė, Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vyriausioji specialistė statinių masiniam vertinimui, nekilnojamojo turto vertintoja (kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 000509).

Atliekant žemės masinį vertinimą panaudota šių užsienio šalių konsultantų metodinė medžiaga:

Jane H. Malme, Linkolno žemės politikos instituto mokslinė bendradarbė, JAV;

Robert J. Gloudemans, masinio vertinimo specialistas, JAV;

Richard R. Almy, masinio vertinimo specialistas, JAV;

John Charman, masinio vertinimo specialistas, Didžioji Britanija;

Knut Mattsson, Švedijos nacionalinės žemės tarnybos nekilnojamojo turto masinio vertinimo specialistas;

Richard D. Ward, JAV ekspertas, nekilnojamojo turto kompiuterizuoto masinio vertinimo konsultantas.

Jussi Palmu, nekilnojamojo turto masinio vertinimo specialistas, Suomija;

Aivar Tomson, nekilnojamojo turto masinio vertinimo specialistas, Estija;

Žemės masinis vertinimas atliktas bendradarbiaujant ir konsultuojantis su Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos, nekilnojamojo turto vertinimo agentūrų, savivaldybių specialistais ir atstovais, užsienio šalių masinio vertinimo ekspertais. Žemės masiniame vertinime panaudota geografinių informacinių sistemų (GIS), programų rengimo, statistinės analizės specialistų žinios ir patirtis.

Atliekant žemės masinį vertinimą panaudota valstybės įmonės Registrų centro ankstesnių vertinimų patirtis:

Eil Nr	Vertinimo dokumentas	Patvirtinimas, paskelbimas	Vertinimo data	Įsigaliojo nuo
1.	Užsienio šalių ir Registrų centro eksperimentinių vertinimų patirtis	Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinio direktoriaus 2003 m. rugpjūčio 18 d. įsakymu Nr. 1P-69, Žin. 2003-08-27, Nr. 82-3777	2002-01-01	2003-08-28
2.	Šalčininkų rajono savivaldybės ir kitų šalies savivaldybių teritorijų žemės vertinimo masiniu būdu 2003 m. ataskaitos	Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. 1P-57, Žin. 2004-04-27, Nr. 61-2213	2003-07-01	2004-04-28
3.	Šalčininkų rajono savivaldybės ir kitų šalies savivaldybių teritorijų žemės vertinimo masiniu būdu 2004 m. ataskaitos	Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. 1P-89, Žin. 2005-05-05, Nr. 57-1982	2004-10-01	2005-05-06

4.	Šalčininkų rajono savivaldybės ir kitų šalies savivaldybių teritorijų žemės vertinimo masiniu būdu 2005 m. ataskaitos	Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinio direktoriaus 2006 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1P-71, Žin. 2006-05-20, Nr. 57-2054	2005-10-01	2006-07-01
5.	Šalčininkų rajono savivaldybės ir kitų šalies savivaldybių teritorijų žemės vertinimo masiniu būdu 2006 m. ataskaitos	Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinio direktoriaus 2007 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. 1P-27, Žin. 2007-03-27, Nr. 35-1310	2006-06-01	2007-05-01
6.	Šalčininkų rajono savivaldybės ir kitų šalies savivaldybių teritorijų žemės vertinimo masiniu būdu 2007 m. ataskaitos	Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 1P-14, Žin. 2008-03-01, Nr. 25-938	2007-06-01	2008-05-01
7.	Šalčininkų rajono savivaldybės ir kitų šalies savivaldybių teritorijų žemės vertinimo masiniu būdu 2008 m. ataskaitos	Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1P-170, Žin. 2009-01-24, Nr. 9-338	2008-06-01	2009-02-01
8.	Šalčininkų rajono savivaldybės ir kitų šalies savivaldybių teritorijų žemės vertinimo masiniu būdu 2009 m. ataskaitos	Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2009 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 1P-147, Žin. 2009-12-24, Nr. 152-6874	2009-12-01	2010-01-01
9.	Šalčininkų rajono savivaldybės ir kitų šalies savivaldybių teritorijų žemės vertinimo masiniu būdu 2010 m. ataskaitos	Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2010-12-21 įsakymu Nr. 1P-152, Žin. 2010-12-28 Nr. 154-7866	2010-08-01	2011-01-01

1.6. Vertinimo data

2011 m. rugpjūčio 1 d.

1.7. Žemės verčių žemėlapių derinimo, svarstymo ir tvirtinimo dokumentai

Derinimo ir svarstymo dokumentai – viešo svarstymo su visuomene ataskaita, savivaldybės mero pastabos, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos raštas „Dėl žemės verčių žemėlapių, žemės vertinimo masiniu būdu ataskaitų bei žemės verčių žemėlapių derinimo metu gautų pastabų“ pateikti ataskaitos prieduose, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos įsakymas „Dėl žemės vertinimo masiniu būdu dokumentų tvirtinimo“ pateiktas atskiru dokumentu interneto puslapyje <http://www.registrucentras.lt/ntr/masvert/index.php>.

2. ŽEMĖS RINKOS ŠALČININKŲ R. SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE APIBŪDINIMAS

2.1. Geografinis apibūdinimas

Šalčininkų rajonas yra pietrytinėje Lietuvos Respublikos dalyje (1 pav.), Baltarusijos pasienyje.

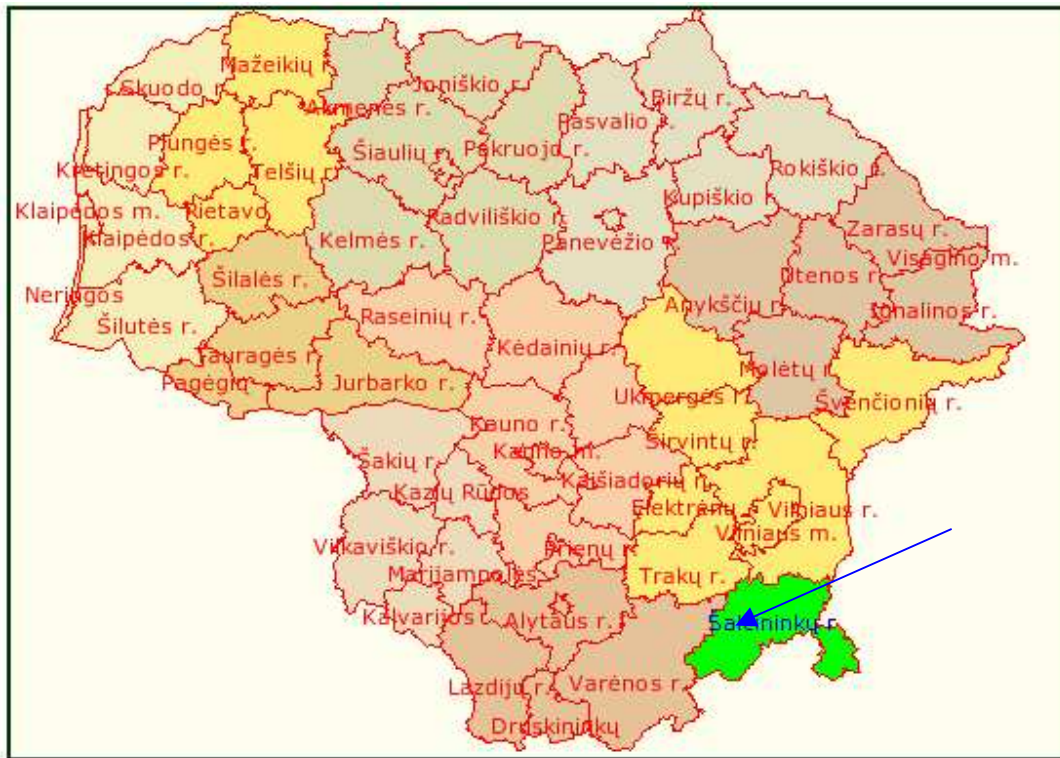
Rajono ribos pietuose ir rytuose sutampa su Lietuvos ir Baltarusijos valstybės siena. Dieveniškų ir Poškonų seniūnijų teritoriją beveik iš visų pusių supa kaimyninei valstybei priklausančios teritorijos. Vakaruose savivaldybė ribojasi su Varėnos rajono, šiaurėje – su Trakų rajono ir Vilniaus rajono savivaldybėmis.

Šalčininkų rajono savivaldybės centras – Šalčininkų miestas. Atstumas nuo Šalčininkų m. iki Vilniaus m. – 45 km, iki Kauno m. – 140 km, iki Klaipėdos m. – 348 km, iki Šiaulių m. – 261 km, iki Panevėžio m. – 182 km, iki Alytaus m. – 108 km.

Per rajono teritoriją eina svarbūs tarpvalstybiniai susisiekimo keliai į Vilnių ir Lydą, kas užtikrina gerą susisiekimą su sostine. Teritoriją šiaurės – pietų kryptimi kerta geležinkelis Vilnius – Lyda.

Šalčininkų rajonas pasižymi gražia, neužteršta aplinka, gamtos paminklais bei kultūros paveldo objektais. Rūdininkų giria – didžiausias miškų masyvas – užima daugiau kaip 1000 ha plotą, rajone yra 9 respublikinės reikšmės draustiniai, Dieveniškų istorinis regioninis parkas. Miškai užima 43,77 % rajono ploto (miškingumas 1,5 karto didesnis negu vidutiniškai Lietuvoje). Didžioji rajono dalis yra

Palanki Rajono geografinė padėtis – nedidelis atstumas nuo Vilniaus – kaupia vis didėjantį potencialių investuotojų, poilsiautojų ir pramogautojų kapitalą, pakankamai gausūs gamtiniai ištekliai, žymūs kultūrinio ir etnokultūrinio palikimo pėdsakai.

2.2. Savivaldybės plotas, miestai, miesteliai, gyventojų skaičius mieste ir kaimo vietovėje

Savivaldybės administracinis centras – Šalčininkų miestas, kitas rajono miestas – Eišiškės, miesto tipo gyvenvietė – Baltoji Vokė. Didesni miesteliai ir kaimai: Kalesninkų k., Dainavos k., Butrimonių k., Pabarės k., Gerviškių k., Rūdninkų k., Jašiūnų mstl., Akmenynės k., Turgelių k., Dieveniškių mstl., Poškonių k.

Šalčininkų rajone beveik nėra perspektyvių, naujų ūkio šakų. Naujos besikuriančios įmonės – tai smulkaus verslo įmonės su nedideliu darbuotojų skaičiumi, negalinčios dabartiniu metu sukurti reikiamo skaičiaus naujų darbo vietų.

Šalčininkų rajonas, kaip ir didžioji dauguma Lietuvos rajonų buvo vystomas kaip žemės ūkio rajonas. Rajono orientacija liko nepakitusi pastarąjį dešimtmetį. Verslas šiame rajone, gyventojų ir savivaldybės darbuotojų nuomone, vystosi labai silpnai.

Verslo, ūkio ir infrastruktūros plėtojimui Šalčininkų rajonas dalyvauja valstybės ir ES finansuojamose programose: regioninės plėtros fondų, vietinių iniciatyvų fondo, SAPARD, ALF, Didžiosios Britanijos finansuojamoje Kaimo bendruomenių partnerystės programoje.

Šalčininkų rajono savivaldybėje 2011 m. sausio 1 d. buvo 36 331 gyventojai, iš jų kaimo vietovėse – 25 422 (Šaltinis: Statistikos departamentas prie LR Vyriausybės, 2011 m.).

Šalčininkų rajono savivaldybei priklauso 13 seniūnijų: Akmenynės, Baltosios Vokės, Butrimonių, Dainavos, Dieveniškių, Eišiškių, Gerviškių, Jašiūnų, Kalesninkų, Pabarės, Poškonų, Šalčininkų ir Turgelių.

Rytinėje Šalčininkų rajono dalyje yra nedidelė *Akmenynės seniūnija*. Jos plotas – 54 km². Akmenynės seniūnijai priklauso 22 kaimai. Seniūnijos centras Akmenynė yra 11 km į šiaurės rytus nuo Šalčininkų. Kaimui pavadinimą davė Akmenos upelis. Akmenynė įsikūrusi labai akmenuotoje vietovėje.

Baltosios Vokės seniūnijos plotas – 66 km². Baltosios Vokės įkūrimo data laikomi 1950-ieji metai. Miestelio istorija prasideda nuo tada, kai 1950-1952 m. Baltosios Vokės pelkės pakraštyje, prie Žagarinės kaimo, buvo pastatyta durpių įmonė. Šalia kanalo bei durpyno, išretintame Rūdninkų girios plote, pradėjo kurtis darbininkų gyvenvietė. Pro Baltąją Vokę eina Papio ežerą ir Merkį jungiantis kanalas yra Senujų Macelių pilkapynas.

Pusiaukelėje tarp Šalčininkų ir Eišiškių abipus plento yra *Butrimonių* gyvenvietė. Ji yra to paties pavadinimo seniūnijos centras. Butrimonių seniūnijos plotas – 92 km². Jai priklauso 29 kaimai. Netoli Butrimonių kaimo yra Rėžių kaimelis. Čia 1989 metais buvo surastas akmuo, tik truputi mažesnis už garsųjį Puntuką. Akmens svoris apie 20 t.

Dainavos seniūnijos plotas – 55 km². Jai priklauso 18 kaimų. Seniūnijos centras – Dainava. Dainava – senas kaimas. Būdamą apylinkės ir kolūkio centru, gyvenvietė išsiplėtė, išaugo naujų pastatų.

Dieveniškių seniūnijos plotas – 207 km². Jai priklauso 65 kaimai. Seniūnijos centras – Dieveniškės. Dieveniškių miestelis yra 27 km į pietryčius nuo Šalčininkų, prie Nemuno intako Gaujos. Dieveniškės – tipiškas senųjų lietuvių žemių, kurioms priskirtinos Lietuvos Respublikos pietrytinės ir kaimyninės Baltarusijos vietovės, gyvenvietės pavyzdys. Už 2 km į šiaurės vakarus nuo Dieveniškių yra Dieveniškių pilkapynas. Dabar jį sudaro aštuoni išlikę pilkapiai. 1992 m. įsteigtas regioninis Dieveniškių parkas, kurio plotas – 108 km. Vienas įdomiausių Dieveniškių apylinkių kaimų – Žižmai. Šis gatvinis režinis kaimas – vietinės reikšmės architektūros paminklas.

Eišiškių seniūnijos plotas – 63 km². Šalčininkų rajono savivaldybės miestas, įsikūręs Baltarusijos pasienyje. Eišiškių ir Šalčininkų miestus jungia 33 km atstumo plentas.

Eišiškės – tai sena istorinė Lietuvos gyvenvietė. Ji minima nuo XIV a. Eišiškių seniūnijoje verta aplankyti Eišiškių miesto senamiestį, bažnyčią, Lenkų namus, PSPC (ligoninę), Gornostaiškių dvarą. Eišiškių seniūnijoje yra vaikų darželis ir 6 mokyklos, A. Ratkevičiaus sporto mokykla, muzikos mokykla.

Gerviškių seniūnijos plotas – 184 km². Seniūnijos centras – Gerviškės. Ši prie Šalčios upės įsikūrusi gyvenvietė nuo Šalčininkų nutolusi 12 km. Seniūnijai priklauso 31 kaimas. Gerviškių seniūnijoje – Stasylių kaime yra geležinkelio stotis. Tribonyse, ant Šalčios intako Šventės, įrengti tvenkiniai – čia veikia žuvininkystės ūkis.

Jašiūnų seniūnijos plotas – 262 km². Jai priklauso 38 kaimai. Tai didžiausia pagal plotą ir trečioji pagal gyventojų skaičių seniūnija Šalčininkų rajone. Seniūnijos centras – Jašiūnai yra Šalčininkų rajono šiaurės vakaruose, Rūdninkų girios pakraštyje, prie Vilniaus – Lydos plento. Gyvenvietė žinoma nuo 1402 m. XV-XVIII a. ji priklausė tuo metu labai galingai ir turtingai Lietuvos didikų giminei – Radviloms. Rūdninkų giria – vienas didžiausių Lietuvos miškų masių. Šis milžiniškas įvairių biotopų kompleksas – viena vertingiausių Šalčininkų rajono teritorijų. Rūdninkų girioje yra 3 ežerai: Kernavo (81 ha), Šulnio (1,5 ha) ir Gulbino. Rūdninkuose daug kultūros vertybių objektų. Miestelio kaimynystėje yra Jašiūnų geležinkelio stoties gyvenvietė. Ji atsirado tik XIX a. pabaigoje.

Kalesninkų seniūnijos plotas – 104 km². Seniūnijos centras – Kalesninkai. Kalesninkai išsidėstę prie kelio Eišiškiškės-Varėna, 10 km į vakarus nuo Eišiškių, netoli sienos su Baltarusija. Seniūnijai priklauso 42 kaimai, didesni iš jų: Kalesninkai, Daugidonys, Didžiosios Zubiškės, Mantviliškės, Purvėnai, Matuizos.

Pabarės seniūnijos plotas – 115 km². Seniūnijos centras – Pabarė. Pabarės seniūnijoje yra 35 kaimai ir 1 viensėdis. Didesnės seniūnijos gyvenvietės: Pabarė, Tetėnai, Navakonys, Balandžiai, Gėlūnai. Seniūnijoje vyrauja lygumos, pietinė jos dalis – miškinga. Pabarės seniūnijos miškai užima apie 40 % teritorijos. Tai labai tinka rekreacijai. Miškai turtingi grybų, uogų, dėl to pritraukia nemažai lankytojų. Vandens turistai pamėgo Šalčios, Visinčios ir kitus sraunus upelius. Didėja baidarininkų srautas. Seniūnijos tvenkiniai pritraukia žvejus, ypač žiema. Seniūnijos teritorijoje yra šie draustiniai: Valstybinis Navakonių geologinis draustinis (plotas 6 ha), Valstybinis Šalčios hidrografinis draustinis (plotas 757 ha),

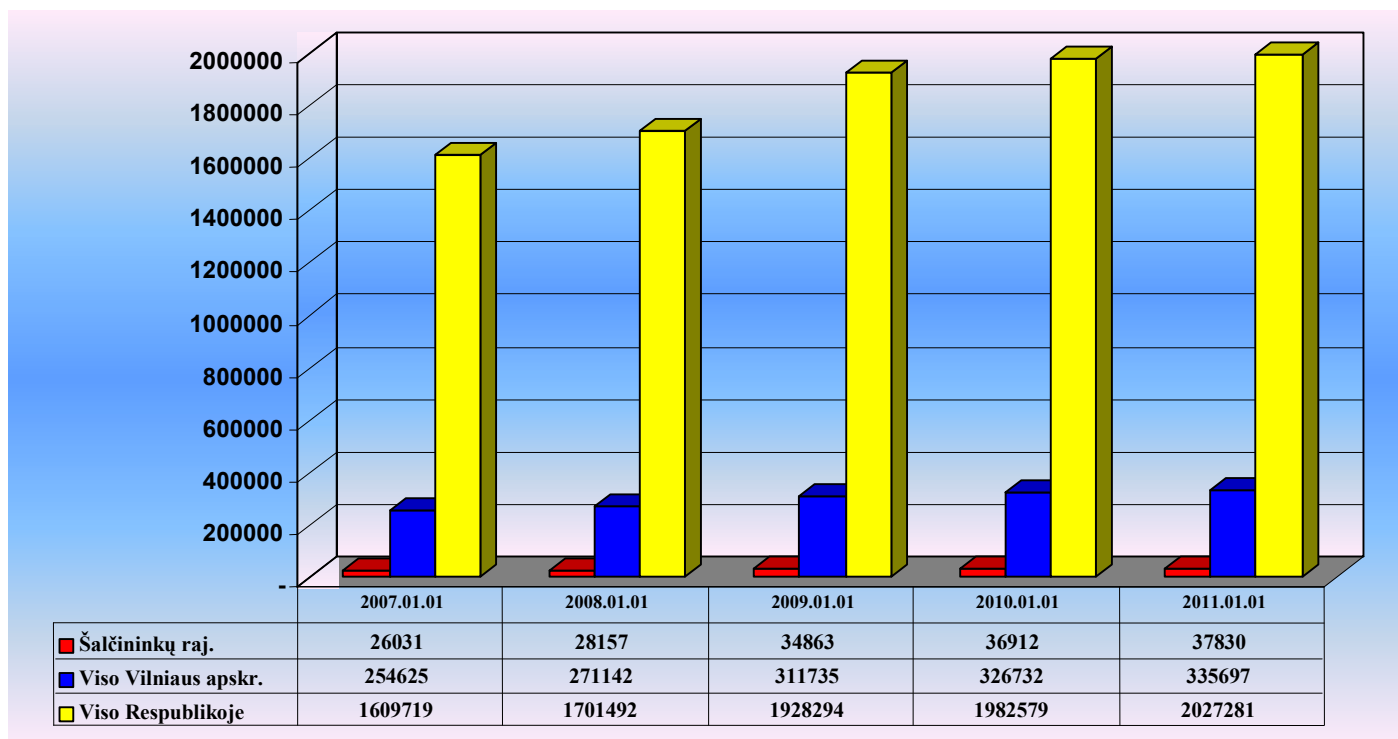
Žygantiškių valstybinis geomorfologinis draustinis (2236 ha), dalis Visinčios kraštovaizdžio draustinio ir valstybinio hidrografinio draustinio.

Poškonių seniūnijos plotas – 85 km². Miškai užima 65 km² plotą. Poškonių seniūnija yra 20 km į rytus nuo Šalčininkų. Seniūnijai priklauso 25 kaimai ir 5 viensėdžiai. Seniūnijos centras – Poškonys. Poškonys išlaikė gatvinio režinio kaimo struktūrą, turi architektūros paminklo statusą, priklauso etnokultūriniam draustinui. Poškonių seniūnijos teritorijoje yra du tvenkiniai, kurie užima 0,29 km² plotą. Per seniūniją teka Gaujos upelis. 80 % seniūnijos teritorijos įeina į Rytų Lietuvos regioninį parką.

Šalčininkų seniūnija. 1972 m. į Šalčininkus iš Eišiškių buvo perkeltas rajono centras, prasidėjo didelės statybos. Per trumpą laiką iškilo daug visuomeninės paskirties ir gyvenamųjų pastatų. Miestas yra prie Šalčios upės, nuo kurios ir gavo savo vardą. Šalčininkų miesto plotas – 2,98 km². Šalčininkai yra 45 km nuo Vilniaus, prie Vilniaus – Lydos plento. Šalčininkų seniūnijai priklauso 36 kaimai ir 9 vienkiemiai.

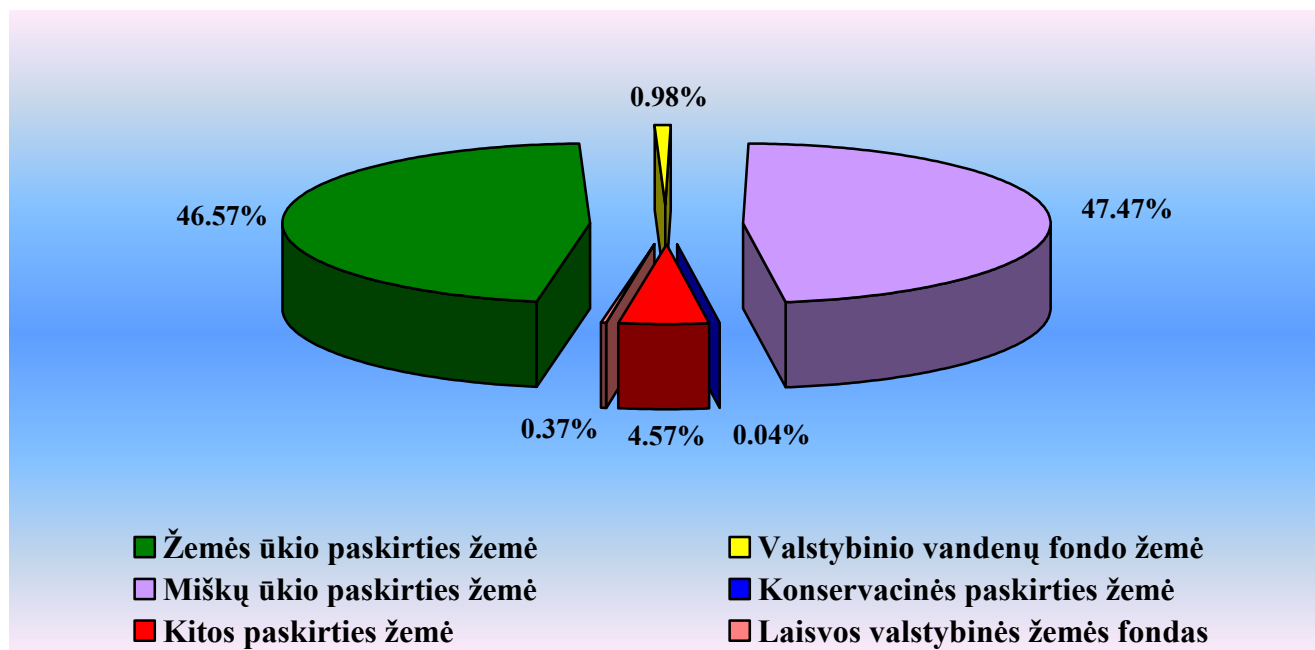
Turgelių seniūnijos plotas – 119 km². Jos centras – Turgeliai, kurie yra 18 km į šiaurę nuo Šalčininkų prie kelio Šalčininkai-Medininkai. Seniūnijai priklauso 67 gyvenvietės. Prie pat Baltarusijos sienos yra Tabariškės, priklausiusios Taborų giminei, iš kurios kilo daug žymių žmonių. Čia daug dailės paminklų. Į pietryčius nuo Turgelių yra Mikniškių kaimas. Mikniškės – sena dvarvietė.

2.3. 2007 – 2011 m. laikotarpiu įregistruotų Lietuvoje, Vilniaus apskrityje ir Šalčininkų rajono savivaldybėje esančių žemės sklypų skaičius (kiekvienų metų sausio 1 d. Lietuvos Respublikos žemės fondo duomenimis)

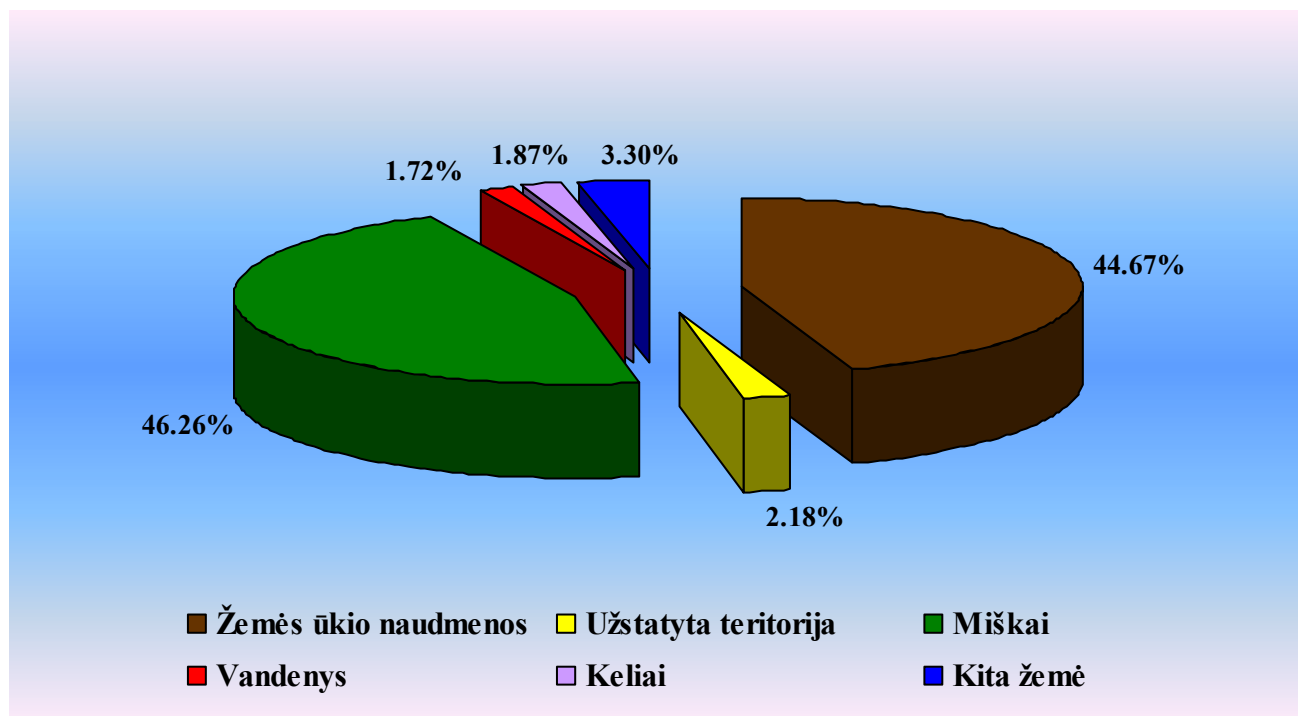
Duomenys parodo 2007, 2008, 2009, 2010 ir 2011 m. sausio 1 d. nekilnojamojo turto registre užfiksuotą skaičių žemės sklypų, esančių Lietuvoje, Vilniaus apskrityje ir Šalčininkų r. savivaldybėje. Žemės sklypų skaičius per 2010 m. Respublikoje padidėjo 2,21 proc., Vilniaus apskrityje – 2,67 proc., Šalčininkų r. savivaldybėje – 2,48 proc.

2.4. Žemės fondo pasiskirstymas Šalčininkų rajono savivaldybėje pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį 2011 m. sausio 1 d. (procentais)

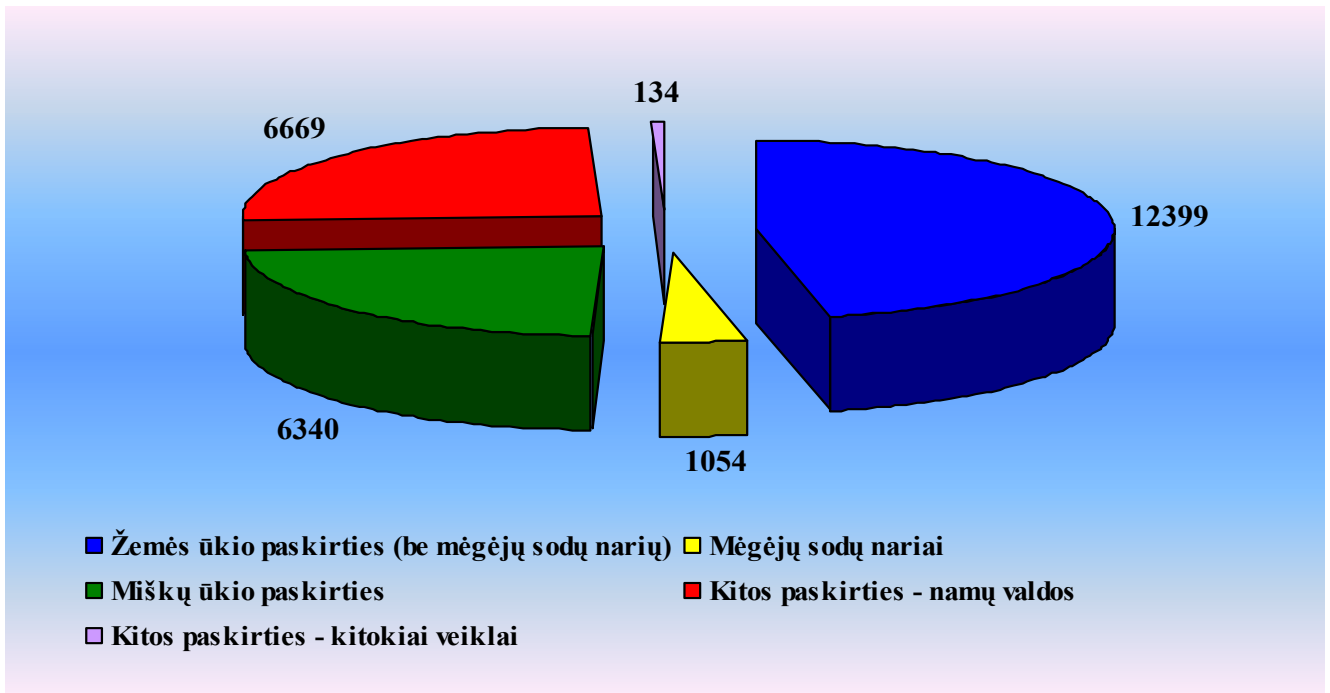
Žemės fondo pasiskirstymas Šalčininkų rajono savivaldybėje pagal pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį toks: žemės ūkio paskirties žemė – 46,57 proc. (64188,92 ha), miškų ūkio paskirties – 47,47 proc. (65428,49 ha), kitos paskirties – 4,57 proc. (6297,19 ha), konservacinės paskirties – 0,04 proc. (57,52 ha), laisvos valstybinės žemės fondas – 0,37 proc. (504,71 ha), valstybinio vandenų fondo žemė – 0,98 proc. (1351,07 ha).

2.5. Žemės fondo pasiskirstymas Šalčininkų rajono savivaldybėje pagal žemės naudmenų plotą 2011 m. sausio 1 d. (procentais)

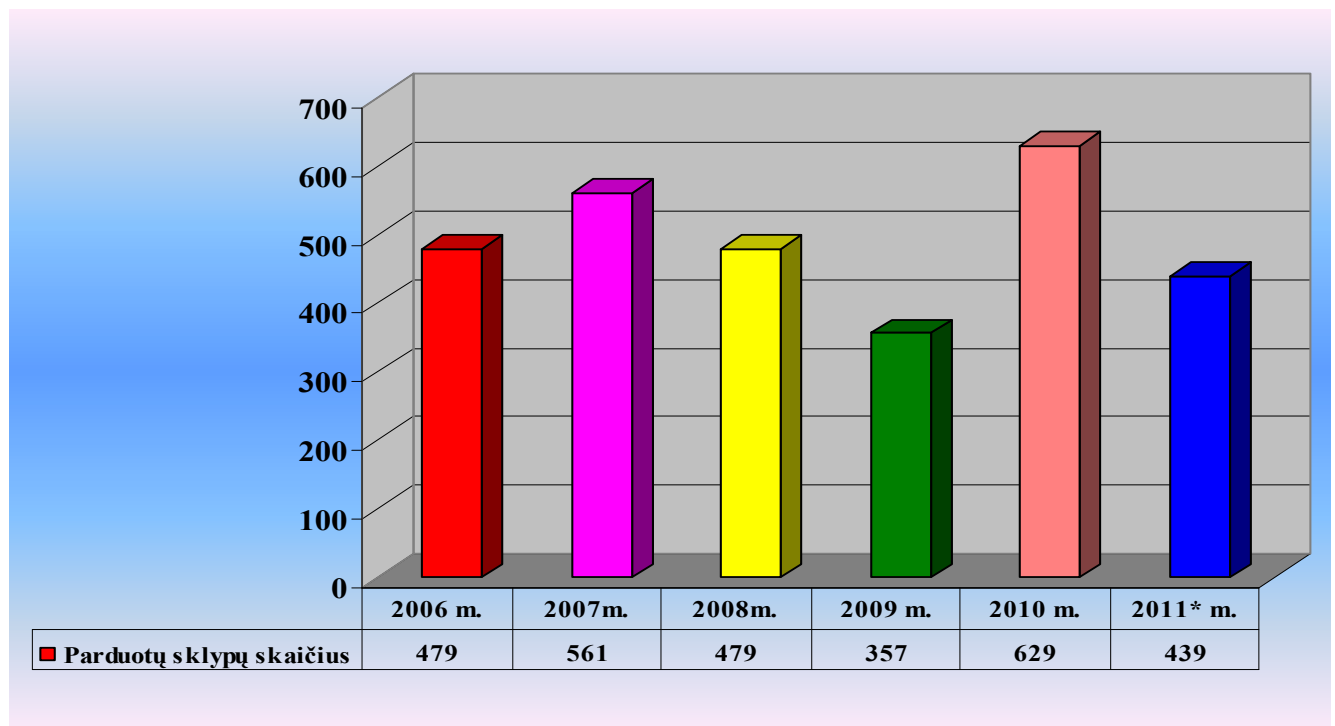
Šalčininkų rajono savivaldybėje žemės fondo pasiskirstymas pagal žemės naudmenas toks: žemės ūkio naudmenos – 44,67 proc. (66619,09 ha), miškai – 46,26 proc. (68996,89 ha), keliai – 1,87 proc. (2785,25 ha), užstatyta teritorija – 2,18 proc. (3245,58 ha), vandenis – 1,72 proc. (2562,47 ha), kita žemė – 3,30 proc. (4928,12 ha).

2.6. Privačios žemės savininkų skaičius pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį 2011 m. sausio 1 d.

Lietuvos Respublikos žemės fondo duomenimis Šalčininkų rajono savivaldybėje privačios žemės savininkų ir naudotojų skaičius pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį toks: žemės ūkio paskirties žemės – 12399 (be mėgėjų sodų žemės savininkų), 1054 mėgėjų sodų žemės savininkai, 6340 miškų ūkio paskirties žemės savininkai, 6669 kitos paskirties žemės – gyvenamųjų teritorijų savininkai, 134 kitos paskirties kitokiai veiklai skirtos žemės savininkai.

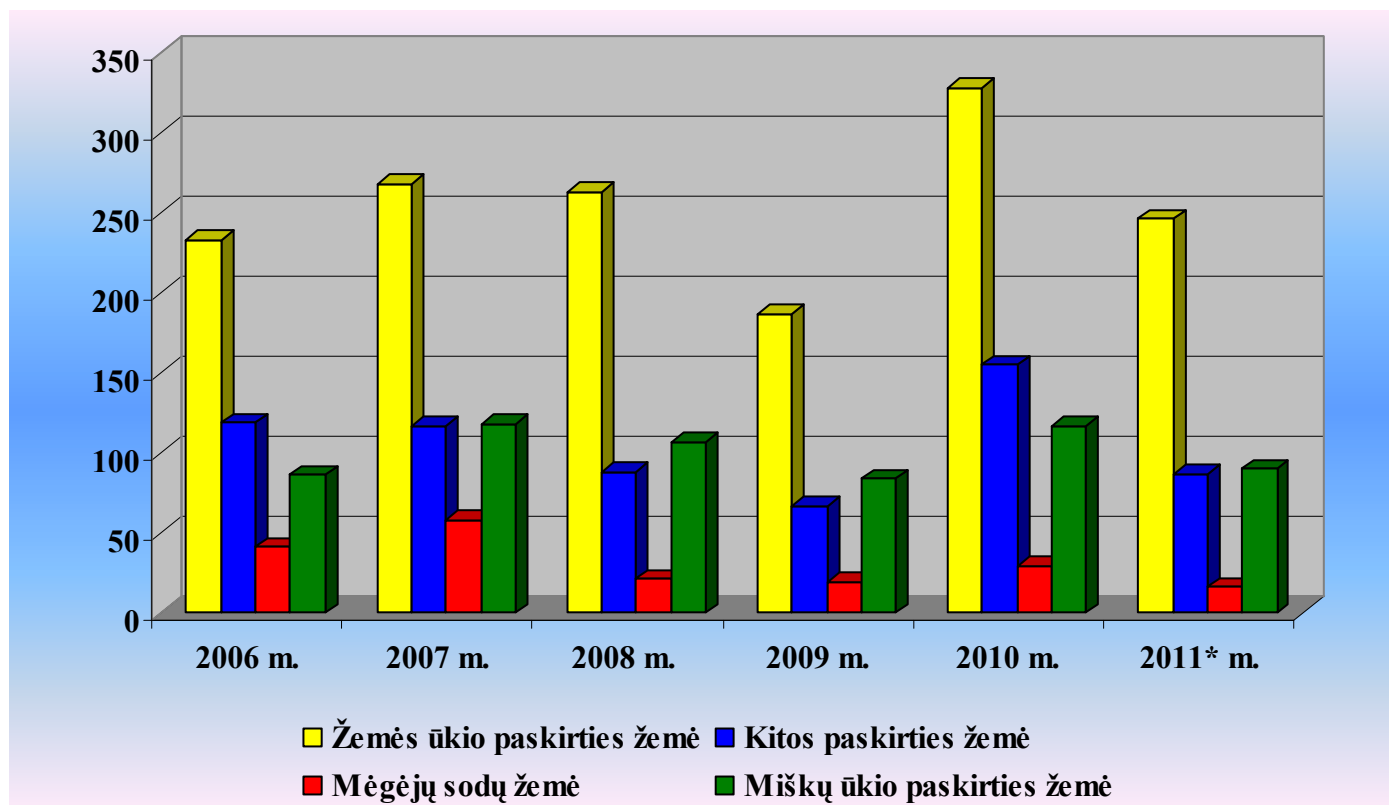
2.7. Per metus parduotų žemės sklypų skaičius 2006 – 2011* m. laikotarpiu

2011* m. grafike pateiktas parduotų žemės sklypų skaičius per sausio-liepos mėn.

Per 2006 m. parduoti 479 žemės sklypai, 2007 m. – 561 žemės sklypai, 2008 m. – 479 žemės sklypai, 2009 m. – 357 žemės sklypai, 2010 m. – 629 žemės sklypai, 2011 – 2011. 07* - 439 žemės sklypai.

2.8. Parduotų žemės sklypų skaičiaus kitimas pagal pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį 2006 – 2011* m. laikotarpiu

2011* m. grafike pateiktas parduotų žemės sklypų skaičius per sausio-liepos mėn.

Paskirtys/ metai	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011* m.
Žemės ūkio paskirties žemė	233	268	263	187	328	246
Kitos paskirties žemė	119	117	88	67	155	87
Mėgėjų sodų žemė	41	58	21	19	29	16
Miškų ūkio paskirties žemė	86	118	107	84	117	90
Viso:	479	561	479	357	629	439

3. VERTINIMO MODELIŲ SUDARYMAS

3.1. Teorinis – metodinis masinio vertinimo modelio pagrindimas

Masinio vertinimo būdu vertinamas didelis kiekis nekilnojamojo turto objektų panaudojant lygtis, lenteles, grafines medžiagą, todėl tokių priemonių visuma vadinama vertinimo modeliu.

Modelis imituoja pasiūlos ir paklausos veiksnius ir įvairius turto panaudojimo variantus nekilnojamojo turto rinkoje. Žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 515 patvirtintose Žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklėse vertinimo modelis apibrėžiamas taip: vertinimo modelis – matematinė formulė, taikoma apskaičiuoti žemės verčių zonoje esančio žemės sklypo vidutinę rinkos vertę atsižvelgiant į šio žemės sklypo kadastro duomenis ir pagal kartografinę medžiagą nustatytus kitus žemės sklypo požymius [4]. Tokiems modeliams parengti būtini išsamūs ir patikimi rinkos duomenys apie objektus.

Žemės masinio vertinimo modeliams panaudoti nekilnojamojo turto kadastro ir registro duomenys, apimantys žemės sklypų kiekybines ir kokybines charakteristikas, parduotų objektų rinkos kainas ir sandorio sudarymo datas. Individualių vertinimo ataskaitų vertės, spaudos ir interneto informacija apie pasiūlos ir nuomos kainas panaudoti kaip pagalbiniai duomenys. Atliekant masinį žemės vertinimą, vadovautasi Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo (Žin., 1999, Nr. 52 – 1672) nustatytais turto vertinimo principais ir metodais [1]. Vertinimo modeliai parengti rinkos duomenų

pagrindu, panaudojant lyginamosios vertės metodą. Lyginamosios vertės (pardavimo kainos analogų) metodo (toliau – lyginamosios vertės metodas) esmė yra palyginimas, t. y. turto rinkos vertė nustatoma palyginus analogiškų objektų faktinių sandorių kainas bei atsižvelgiant į nedidelius vertinamo turto bei jo analogo skirtumus. Turto vertintojas turi pasižymėti visas skirtingas vertinamo ir lyginamo objektų savybes (patikslinimus) ir apskaičiuoti vertinamo objekto vertę [1]. Bendra vertinamo objekto rinkos vertė apskaičiuojama pagal formulę [3]:

$$RV = PK + PV,$$

kur RV – vertinamo objekto rinkos vertė;

PK – palyginamo objekto (analogo) pardavimo kaina;

PV – patikslinimų vertė (ji gali būti ir neigiama).

Sudarant žemės vertinimo modelius, nebuvo atsižvelgiama į žemės vertės padidėjimą ar sumažėjimą dėl šių veiksnių įtakos [4]:

1. Žemės sklype esančių naudingųjų iškasenų.
2. Žemės sklypui nustatytų servitutų ir ūkinės veiklos apribojimų, išskyrus atvejus, kai dėl šių apribojimų saugomose teritorijose yra suformuotos ekologinės apsaugos ar rekreacinės zonos arba rekreacinėse teritorijose nustatoma atskira žemės verčių zona.
3. Žemės sklypo naudojimo perspektyvų, išskyrus atvejus, kai panaudojant žemės sklypų detaliuosius planus apskrities viršinininko sprendimu nustatyta kita pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis.
4. Žemės sklype esančių statinių ir sodinių.
5. Disponavimo žemės sklypais suvaržymų dėl įsiskolinimo ar kitų priežasčių.
6. Žemės sklypo konfigūracijos, vertinamo žemės sklypo ir greta esančių objektų užterštumo arba skleidžiamos taršos, kaimyninių turto vienetų būklės, individualiai įrengtų (neįrengtų) komunikacijų, privažiavimo apsunkinimų (pagerinimų).

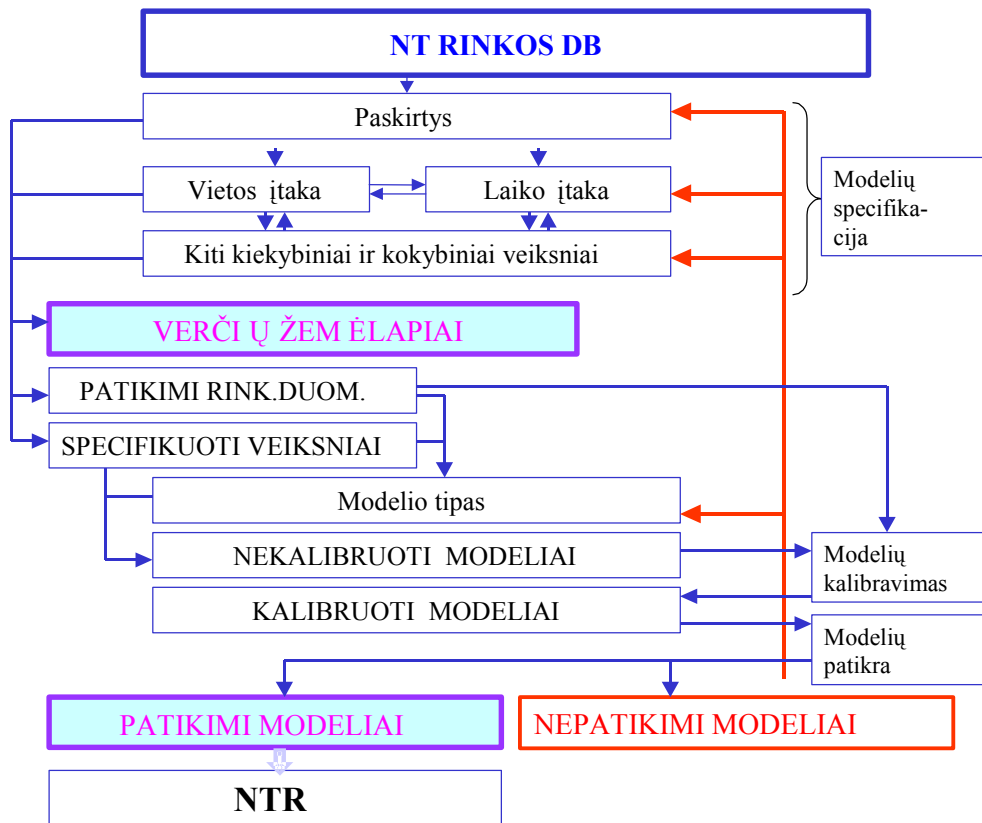
Žemės verčių žemėlapių ir vertinimo modelių parengimo procesas susideda iš tarpusavyje susijusių 4 pagrindinių stadijų: rinkos duomenų patikros, modelio specifikacijos, modelio kalibravimo ir modelių patikros (2 pav.).

Sandorių patikra. Modeliams sudaryti sandoriai patikrinti pagal kriterijus:

- *komerciškumą;*
- *vienodas apmokėjimo sąlygas;*
- *kilnojamojo turto nebuvimą;*
- *vienodą sandorių laiką.*

Pirmiesiems 3 kriterijams užtikrinti atlikta išvestinio rodiklio – 1 aro, 1 ha kainų analizė. Jos metu atsisakyta sandorių, kurių kainos neatitinka rinkos konjunktūros.

Ketvirto kriterijaus – vienodo sandorių laiko analizė neatsiejama nuo nustatytos masinio vertinimo datos ir yra labai svarbi aktyviai besikeičiančioje nekilnojamojo turto rinkoje. Laiko įtakos rinkos kainoms nustatymo būdai pateikti ataskaitos 3.2 skyriuje. Panaudojant kelerių metų sandorius, laiko pataisos būtinumas ir jos dydis daugeliu atvejų nustatyti rinkos kainas aproksimuojančia kreive. Patikrinus ir laiko pataisa pakoregavus sandorius, atliekama modelių specifikacija. (2 pav.).

2 pav. Žemės vertinimo žemėlapių ir modelių sudarymas

Modelių specifikacija – rinkos kainoms darančių įtaką veiksnių ir charakteristikų bei jų sąveikos ryšių nustatymas. Specifikacijai panaudota statistika, grafikai, diagramos, histogramos, lentelės, koreliacinės matricos. Specifikacijos metu žemės paskirtys (naudojimo pobūdžiai), kaip svarbus vertės veiksnys, atsižvelgiant į rinkos konjunktūrą (paskirčių panašumą rinkos vertės požiūriu), sujungtos į grupes:

1. Žemės ūkio paskirties žemės sklypai (be mėgėjų sodų žemės sklypų ir sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypų). Prie šių žemės sklypų priskiriami žemės ūkio paskirties žemės sklypai, miškų ūkio paskirties žemės sklypai, vandens ūkio paskirties žemės sklypai, konservacinės paskirties žemės sklypai bei kitos paskirties žemės sklypai, kurių naudojimo būdas yra naudingų iškasenų teritorijos, teritorijos krašto apsaugos tikslams.

2. Mėgėjų sodų žemės sklypai. Prie šių žemės sklypų priskiriami mėgėjiškų sodų žemės sklypai ir sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypai.

3. Gyvenamųjų teritorijų žemės sklypai. Prie šių žemės sklypų priskiriami namų valdų žemės sklypai, kitos paskirties žemės sklypai, kurių naudojimo būdas yra gyvenamosios teritorijos, visuomeninės teritorijos, bendrojo naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendro naudojimo) teritorijos.

4. Komercinės paskirties žemės sklypai. Prie šių žemės sklypų priskiriami kitos paskirties žemės sklypai, kurių naudojimo būdas yra komercinės paskirties objektų teritorijos bei rekreacinės teritorijos.

5. Pramonės ir sandėliavimo žemės sklypai. Prie šių žemės sklypų priskiriami kitos paskirties žemės sklypai, kurių naudojimo būdas yra pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos, inžinerinės infrastruktūros teritorijos, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos.

Žemės sklypai, neišvardyti 1–4 punktuose, ir žemės sklypai, kurių nustatyti skirtingi žemės naudojimo būdai ar pobūdžiai, tačiau neidentifikuotos jų dalys tame žemės sklype, vertinami pagal tą žemės naudotojų grupę, kuri vyrauja konkrečaus žemės sklypo verčių zonoje.

Kitas svarbus veiksnys – vieta, kuri įvertinama sudarant žemės verčių žemėlapius. Žemėlapio dėka išsprendžiama vietos įtaka rinkos vertei ir dėl vertės zonoje veiksnių homogeniškumo sumažinamas vertimo modelio kintamųjų skaičius. Žemės verčių zonų sudarymo taisyklės pateiktos ataskaitos 3.3.1 poskyryje.

Kitiems kokybiniais ir kiekybiniais veiksniams nustatyti panaudotos koreliacinės matricos. Koreliacinė matrica nustato visų analizuojamų kintamųjų porų koreliacijos koeficientų reikšmes. Matricai

sudaryti kokybiniai faktoriai paverčiami į skaitmeninę formą. Aukštus koreliacijos laipsnius turinčiose porose vieno veiksnio atsisakoma. Koreliacine analize užbaigiama nekilnojamojo turto veiksmų specifikacija. Specifikacijos etape pasiekiamas rezultatas – nustatoma, kokie veiksniai ir kokioje zonoje (teritorijoje) gali būti svarbūs apskaičiuojant žemės sklypų rinkos vertę. Lieka nustatyti veiksmų sąveikos ryšius. Sąveikos ryšius apsprendžia modelių tipai. Teisingas modelio tipo parinkimas garantuoja vertinimo rezultatų kokybę.

Modeliai pagal tipus skirstomi į adityvinius, multiplikatyvinius ir hibridinius [10].

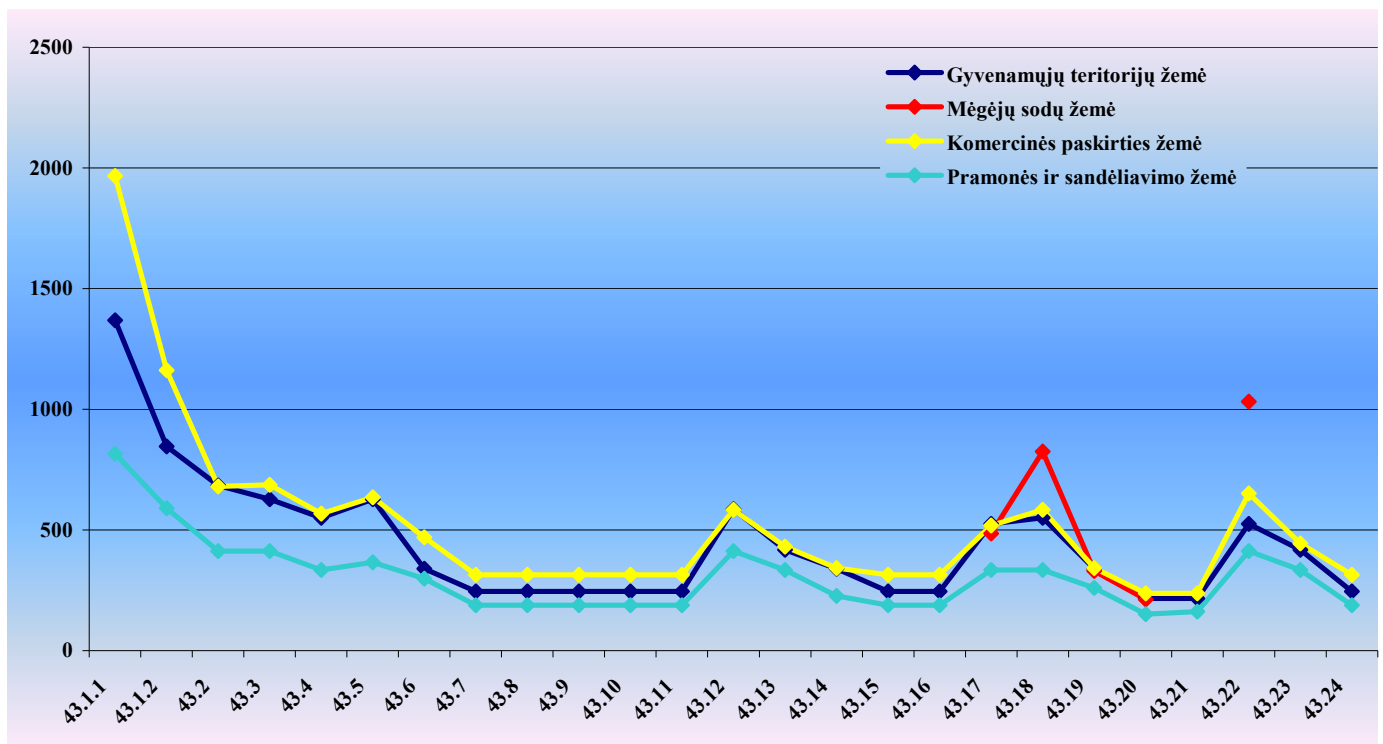
Žemės masiniam vertinimui panaudotas multiplikatyvinis modelis. Bendra multiplikatyvinio modelio forma yra tokia:

$$S = b_0 \times X_1^{b_1} \times X_2^{b_2}.$$

Kur S – apskaičiuojama vertė, $X_1, X_2, \dots, X_p$ – nepriklausomi kintamieji, b_0 – konstanta, $b_1, b_2, \dots, b_p$ – nepriklausomų kintamųjų koeficientai.

Nustačius reikšmingus veiksmius atliekamas modelio kalibravimas. Modelio kalibravimas – koeficientų masinio vertinimo modelyje nustatymo procesas. Kalibravimui panaudota daugianarė regresinė analizė (DRA). DRA – statistinis nežinomų duomenų, panaudojant žinomą ir prieinamą informaciją, nustatymo būdas. Nekilnojamojo turto vertinime nežinomi duomenys yra nekilnojamojo turto rinkos vertės reikšmės, žinomi ir prieinami – pardavimo kainos ir objektų charakteristikos. DRA pateikia kiekvieno analizuojamo faktoriaus koeficientų reikšmes, kurias įvedus į modelį apskaičiuojamos vertinamų objektų vertės.

Nustačius koeficientų reikšmes grafinėmis priemonėmis tikrinamas modelio patikimumas. Grafinė modelių patikra pateikta 3 paveiksle.

3 pav. Šalčininkų rajono savivaldybės žemės vertinimo modelių vertikali–horizontali patikra

Grafiko x ašyje atidėtos verčių zonos, y ašyje 1 aro vertės, apskaičiuotos pagal modelius, parengtus žemės vertinimo datai – 2011 m. rugpjūčio 1d. Gauta kreivė rodo 1 aro žemės vertės kaitą teritoriniu ir atskirų paskirčių grupių – mėgėjų sodų, gyvenamųjų teritorijų, komercinės paskirties, pramonės ir sandėliavimo požiūriu.

Tuo atveju, kai visų grafikų kaita verčių zonose turi panašias tendencijas, galima daryti išvadą, kad vertinimo modeliai sudaryti teisingai, ir atvirkščiai, jei kreivės susikerta, būtina patikrinti modelio teisingumą. Patikrinti ir atitinkantys žemės sklypų rinkos konjunktūrą kiekvienos verčių zonos modeliai pateikti atskirame priede „Vertinimo modeliai“. Verčių žemėlapių zonos numeris susieja žemės sklypo vietą su modeliais, pateiktais modelių lentelėje.

t – periodų skaičius (mėnesių arba ketvirčių).

Sandorių įvykusių vėliau negu vertinimo data, kainų koregavimas atliekamas pagal tokią formulę:

$$KLP = K(1 - rt');$$

kur t' – periodų (mėnesių, ketvirčių) skaičius, praėjęs po vertinimo datos iki sandorio datos.

Perpardavimų analizė. Analizuojamos skirtingu metu įvykusių to paties objekto sandorių kainos. Šis metodas analogiškas poriniam pardavimų metodui, išskyrus tai, kad objektų charakteristikų skirtumų pataisų skaičiavimas yra minimalus. Trūkumas – mažas skaičius sandorių, ypač tais atvejais, kai kiekvienos zonos laiko pataisą būtina nustatyti atskirai. Dėl duomenų stokos šis metodas sujungiamas su porine pardavimų analize.

Pardavimo kainų analizė aproksimuojančia kreive. Su aproksimuojančia kreive nustatoma, kaip tam tikru laikotarpiu kito objektų ploto vieneto pardavimo kainos. Tokiai analizei abscisėje atidedami įvykusių sandorių mėnesiai (ketvirčiai), ordinatėje – ploto vieneto kainos. Išsidėsčiusius taškus aproksimuojanti kreivė ir parodo kainų kitimo vidutinį tempą analizuojamu laikotarpiu grafiškai ir matematine išraiška.

Daugianarė regresinė analizė (DRA). Su DRA nustatoma kelių nepriklausomų faktorių, tokių kaip objektų fizinių, vietos, taip pat ir sandorio datos, įtaka priklausomam kintamajam – pardavimo kainai. DRA pateikia laiko įtakos reikšmingumą koeficientu, kuriuo koreguojamos anksčiau vykusios sandorių pardavimo kainos.

Tais atvejais, kai pusės metų laikotarpiu iki 2011-08-01 yra užfiksuotas pakankamas kiekis rinkos duomenų ir žemės rinkos kainų kitimas nurodytu laikotarpiu nėra fiksuojamas, laiko pataisa neskaičiuojama.

Šalčininkų rajono savivaldybėje žemės vertinimo modeliams sudaryti panaudoti didesnio kaip pusės metų laikotarpio rinkos duomenys, laiko įtakos pataisa nustatyta reikšminga, laiko pataisai vertinimo dieną – 2011-08-01 apskaičiuoti panaudota pardavimo kainų analizė aproksimuojančia kreive (trends).

3.3. Vietos įtakos įvertinimas

3.3.1. Teorinis–metodinis vietos įtakos įvertinimo pagrindimas

Vietos įtaka vertinama žemės verčių žemėlapiuose sudarant verčių zonas. Teritorijos zonavimu pasiekiamas taip pat ir kitų veiksnių – aprūpinimo komunikacijomis, paslaugų punktais, kultūros objektais, patrauklumo ir kitų – homogeniškumas, todėl sumažėja kintamųjų skaičius, modelis tampa paprastesnis.

Atsižvelgiant į patikimų pagrindinių duomenų lokalizaciją, kartografinėje medžiagoje suformuojamos žemės verčių zonos. Zonų ribos turi atitikti žemės rinkos kainų lygių (ploto vienetai) pasikeitimų ribas, įvertinant analizuojamų objektų, kurių pardavimo kainos atitinka rinkos kainų patikimumo kriterijus, paskirtį, naudojimo pobūdį ir kitas svarbias charakteristikas [4].

Zonomis sudaryti parduotų žemės sklypų 1 aro (1 ha) kainos pažymimos žemėlapyje pagal objekto buvimo vietą ir naudotojų grupes šiais sutartiniais simboliais:

U – žemės ūkio paskirties žemė (be mėgėjų sodų);

S – mėgėjų sodų žemė;

G – gyvenamųjų teritorijų žemė;

K – komercinės paskirties žemė;

P – pramonės ir sandėliavimo žemė.

Vadovaujantis ant žemėlapių pažymėtais rinkos duomenimis suformuotos žemės verčių zonos laikantis šių reikalavimų [4]:

1. Žemės verčių zona turi apimti žemės plotus, kuriuose patikimumo kriterijus atitinkančių žemės sklypų kainų lygis pagal pagrindinę žemės naudotojų grupę nuo gretimos žemės rinkos verčių zonos kainų lygio skiriasi ne mažiau kaip 15 procentų.

2. Žemės rinkos verčių zona kaimo vietovėje turi būti ne mažesnė kaip vienos gyvenamosios vietovės teritorija arba urbanizuota ar rekreacinį naudojimo pobūdį turinti dalis (mėgėjų sodų bendrijos sodai, miestelis ir kt.).

3. Žemės verčių zonos gali skaidyti kaimo gyvenamąsias vietoves į dalis 2 punkte nurodytu atveju arba kai siekiant teritoriją tiksliau įvertinti yra galimybė zoną aprašyti pagal gatves, kadastro geografinės informacinės sistemas, naudojamas nekilnojamojo turto registre.

4. Žemės verčių zonų ribos derinamos su kadastro vietovių ir blokų ribomis, gyvenamųjų vietovių ribomis, miškų masyvų ir valstybinių vandens telkinių pakraščiais, teritorijų planavimo dokumentuose suformuotų miestų kvartalų ar skirtingą teritorijos tvarkymo režimą turinčių teritorijos ribomis.

5. Žemės verčių zonų ribos derinamos su kadastro vietovių ir blokų ribomis, gyvenamųjų vietovių ribomis, miškų masyvų ir valstybinių vandens telkinių pakraščiais, teritorijų planavimo dokumentuose suformuotų miestų kvartalų ar skirtingą teritorijos tvarkymo režimą turinčių teritorijos ribomis.

6. Žemės verčių zonų ribos neturi skaidyti į dalis Nekilnojamojo turto kadastro žemėlapyje pažymėtų žemės sklypų, išskyrus atvejus, kai žemės sklypai užima dideles teritorijas arba yra sudaryti tiesiniams statiniams (geležinkeliams, naftotiekiams, dujotiekiams ir kitiems), išsidėsčiusiems per kelias verčių zonas. Tokiais atvejais kaimiškose teritorijose, numatant zonos ribą, vadovaujamasi gyvenamųjų vietovių (kaimų) ribomis. Tokių sklypų vidutinėms rinkos vertėms apskaičiuoti naudojami modelyje numatyti rodikliai tos verčių zonos, į kurią patenka vertinamas objektas pagal adresą, užfiksuotą Nekilnojamojo turto registre. Kai objekto adresas nėra nurodytas, naudojami tos verčių zonos, į kurią patenka didžiausioji žemės sklypo dalis, rodikliai. Analogiškai vertinami ir žemės sklypai, išsidėstę per kelis kaimus, patenkančius į skirtingo vertingumo zonas.

Administracinės teritorijos žemės verčių žemėlapis (analogine forma) rengiamas 1:50000 – 1:100000 masteliu, miestų 1:5000 – 1:25000 masteliu. Žemėlapyje arba jo priede pateikiami paaiškinimai, kaip apskaičiuoti konkretaus žemės sklypo vidutinę rinkos vertę naudojantis vertinimo modeliu.

Žemės verčių žemėlapyje pažymėta [4]:

1. Topografinė situacija iš bazinio žemėlapijo arba iš nekilnojamojo turto kadastro žemėlapijo:

- 1.1. administracinių vietovių ir miestų ribos bei pavadinimai;
- 1.2. kaimo gyvenamųjų vietovių ribos ir pavadinimai;
- 1.3. hidrografiniai elementai: upės, ežerai, tvenkiniai ir magistraliniai grioviai;
- 1.4. magistraliniai, krašto, rajoniniai keliai ir viešieji vietinės reikšmės keliai;
- 1.5. pagrindinės miestų ir miestelių gatvės;
- 1.6. miškų kontūrai;
- 1.7. stambių pelkių ir durpynų kontūrai;
- 1.8. užstatytų teritorijų kontūrai urbanizuotose vietovėse.

2. Žemės vertinimo sprendiniai [4]:

- 2.1. žemės verčių zonų numeriai ir ribos;
- 2.2. lentelė, kurioje pagal žemės naudotojų grupes įrašyti kiekvienos verčių zonos vertinimo modeliai, reikalingi žemės sklypo vidutinei rinkos vertei apskaičiuoti;
- 2.3. kiekvienoje verčių zonoje įrašyti duomenys apie šioje zonoje esančių žemės naudotojų grupių vidutinę rinkos vertę (įrašoma pagal žemės verčių žemėlapijo naudotojo užsakymą).

3. Įrašai apie žemės verčių žemėlapijo suderinimą, patvirtinimą ir galiojimo laiką.

4. Žemės verčių žemėlapi rengusių, tikrinusių ir priėmusių darbuotojų parašai.

Šalčininkų rajono savivaldybės žemės verčių žemėlapis A3 formatu, suderintas su visuomene ir valstybės institucijomis pagal tvarką, nurodytą Žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklėse, pateiktas atskirame priede „Zonų žemėlapis“.

3.3.2. Zonų aprašymas tekstu

Žemės verčių zonų sudarymas ir rinkos duomenų analizė teritoriniu ir kitų rinkai reikšmingų vietos veiksnių požiūriu atliekami panaudojant geografinių informacinių sistemų (toliau – GIS) programą. Su šia programa parengus zonas ir vertinimo modelius, pagal sklypų vietą automatizuotai parenkama verčių zona ir zonos vertingumo rodikliai, numatyti vertinimo modelyje žemės sklypams miestuose ir iš dalies kaimiškose teritorijose. GIS programos naudojimas sudaro sąlygas teisingai priskirti zonų reikšmingumo rodiklius žemės sklypams, kurie naujai registruojami kadastro žemėlapyje, taip pat eliminuojamos neteisingai suteiktų adresų klaidos. Remiantis aukščiau nurodytomis aplinkybėmis, toliau pateikiami verčių zonų aprašymai atskirais atvejais gali būti ne visai tikslūs, todėl yra tik bendro informacinio pobūdžio.

43. Šalčininkų r. sav.	
Zonos Nr.	Zonų aprašymas tekstu
43.	Šalčininkų r. savivaldybė
43.1	Šalčininkų m.
43.1.1	Šalčininkų miesto Vilniaus gatvė (nuo Pramonės g. iki miesto ribos) su jai priklausančiais žemės sklypais ir statiniais.
43.1.2	Šalčininkų miesto dalis (išskyrus 43.1.1 punkte paminėtą teritoriją).
43.2	Baltosios Vokės m.
43.3	Jašiūnų mstl.
43.4	Turgelių k.
43.5	Šalčininkėlių k.
43.6	Eišiškių m.
43.7	Kalesninkų k.
43.8	Dainavos k. (Dainavos sen.).
43.9	Pabarės k.
43.10	Gerviškių k.
43.11	Butrimonių seniūnijos Butrimonių k. ir Naujųjų Rakliškių k.
43.12	Rūdninkų k.
43.13	Tabariškių k.
43.14	Akmenynės k.
43.15	Poškonių seniūnijos Poškonių k., Didžiulių k., Lastaučių k. ir Siaurimų k.
43.16	Dieveniškių mstl.
43.17	Gerviškių seniūnijos Karalinos k., Pamūrinės k., Švenčiaus k., Tribonių k.; Šalčininkų seniūnija, išskyrus 43.1.1, 43.1.2, 43.5, 43.19 ir 43.24 p. paminėtas teritorijas.
43.18	Baltosios Vokės seniūnija, išskyrus Baltosios Vokės m.; Jašiūnų seniūnijos Ožkelaičių vs., Plytinės k., Ravelių vs., Salų vs., Vakariškių k.
43.19	Gerviškių seniūnija, išskyrus 43.10 ir 43.17 p. paminėtas teritorijas; Pabarės seniūnijos Visinčios k.; Šalčininkų seniūnijos Angliniškių k., Jundiliškių k., Pagirių vs.
43.20	Butrimonių seniūnija, išskyrus Butrimonių k. ir Naujųjų Rakliškių k.; Dainavos seniūnija, išskyrus Dainavos k.; Eišiškių seniūnija, išskyrus Eišiškių m.; Kalesninkų seniūnija, išskyrus Kalesninkų k.; Pabarės seniūnija, išskyrus Pabarės k. ir Visinčios k.
43.21	Dieveniškių seniūnija, išskyrus Dieveniškių mstl.; Poškonių seniūnija, išskyrus Poškonių k., Didžiulių k., Lastaučių k. ir Siaurimų k.
43.22	Jašiūnų seniūnija, išskyrus 43.3, 43.12 ir 43.18 p. paminėtas teritorijas.
43.23	Turgelių seniūnija, išskyrus 43.4, 43.13 ir 43.24 p. paminėtas teritorijas; Jašiūnų seniūnijos Altaronių vs., Barkuškių k., Buikų k., Deguškių k., Elžbietinės vs., Geložės k., Kačėnų k., Karčemkų k., Keidžių k., Krokšlių vs., Liudviniškių vs., Marazų k., Pamarazių k., Pilakainių k., Pleniškių k., Sakalų k., Vaitiešiūnų k., Vidnapolio vs., Zakariškių vs.
43.24	Akmenynės seniūnija, išskyrus Akmenynės k.; Šalčininkų seniūnijos Antanavo vs., Ažukelio k., Didžiųjų Baušių k., Klynų vs., Kurmelių vs., Laukelio k., Marusinos vs., Mažųjų Baušių k., Pakūsos k., Pėpių k., Petroškų k., Širvių k., Ūtos k., Vinciapolio vs.; Turgelių seniūnijos Aukštojo Pamerkio k., Girdijauskų k., Magdeliavos k., Miškinų k., Naidūnų k., Paūdronių k., Petriškių vs., Puziriškių k., Ūdronių k., Viktoriškių k.; Šalčininkų seniūnijos Stakų Ūtos vs.

3.3.3 Trumpas zonų suskirstymo praktinis paaiškinimas

Savivaldybių teritorijų zonavimas vertingumo požiūriu atliktas vadovaujantis žemės rinkos duomenimis, taip pat atsižvelgiant į žemės sklypų savininkų pareikštas pastabas žemės masinio vertinimo rezultatų viešo svarstymo metu, savivaldybių, seniūnijų ir žemės reformos specialistų pastabas, pasiūlymus ir nurodymus, pateiktus raštų forma verčių žemėlapių bei verčių bendro aptarimo metu.

Šalčininkų rajono savivaldybėje atlikta 1 aro (1 ha) žemės sklypų kainų analizė pagal tvarką, aprašytą 3.3.1. ataskaitos poskyryje. Iš viso sudarytos 24 verčių zonos, iš kurių Šalčininkų mieste – dvi, likusioje savivaldybės teritorijoje – dvidešimt dvi.

Centrinė Šalčininkų miesto dalis – Vilniaus gatvė – išskirta į atskirą zoną 43.1.1. Šioje centrinėje miesto gatvėje aukštas nekilnojamojo turto kainas suformavo čia esančios pagrindinės savivaldybės valstybės institucijos, mokykla, prekybos ir paslaugų centrai, kultūros objektai, gamybiniai objektai, suformuota infrastruktūra, sutvarkyta aplinka. Tai sąlygoja aukštesnes nekilnojamojo turto kainas šiame mieste ir rajone. Todėl centrinė Vilniaus gatvė išskirta į atskirą verčių zoną.

43.1.2 zona, kurioje nekilnojamojo turto kainos mažesnės nei centrinėje dalyje. Į šią zoną įeina teritorijos, užstatytos 1960 – 1990 metų statybos individualiais gyvenamaisiais namais, yra sovietinių laikų daugiabučių gyvenamųjų namų. Šioje zonoje yra gamybiniai objektai: Vilniaus tekstilės fabriko “Sparta” cechų, naujas bazes pasistatė autoįmonė ir melioracijos statybos valdyba. Šioje zonoje vykdoma socialinė, paslaugų, komercinė veikla, išsidėsčiusios ir Šalčininkų miesto kapinės bei sodų bendrijos. Dėl išvardintų aplinkybių bei dėl miesto plėtros nekilnojamas turtas šioje zonoje paklausus. Pagal Šalčininkų rajono bendrąjį planą, šioje teritorijoje, pačiame Šalčininkų mieste, numatyta verslo, logistikos bei gyvenamųjų objektų statyba.

43.2 zona – Baltosios Vokės kaimas - tai viena jauniausių Šalčininkų rajono gyvenviečių, įkurta 1950 m. čia ėmus statyti durpių fabriką. Šalia daugiabučių gyvenamųjų namų išaugo ligoninė, vaistinė, parduotuvės, valgykla, kultūros namai, dvi vidurinės mokyklos, vaikų darželis. Iš privačių – dominuoja namų valdos, užstatytos mediniais gyvenamaisiais ir plytų mūro gyvenamaisiais namais. Dėl lokalizacijos – randasi atokiau nuo pagrindinių magistralinių kelių NT šioje zonoje nėra labai paklausus, todėl šis kaimas iškirtas į atskirą verčių zoną.

43.3 zona – Jašiūnų miestelis, esantis strategiškai geroje vietoje (iškirtas į atskirą verčių zoną): abipus automagistralės Vilnius – Lyda. Miestelis žinomas kaip praėjusio amžiaus kultūros centras: Jašiūnų dvaro ansamblis sutraukia nemažą turistų. Miestelyje veikia keramikos gamykla, keletas mėsos ir medienos apdirbimo įmonių. Miestelio pakraštyje yra Jašiūnų geležinkelio stotis. Iš gyvenamosios paskirties objektų dominuoja senais ir naujesniais individualiais gyvenamaisiais namais užstatyti žemės sklypai. Dėl išvardintų aplinkybių NT šiame miestelyje dėl būsimos plėtros (numatytas nemažas užstatymas verslo, komerciniais objektais) ateityje turės paklausą.

43.4, 43.5, 43.6, 43.7, 43.8, 43.9, 43.10, 43.11, 43.12, 43.13, 43.14, 43.15, 43.16 zonos – Turgelių, Šalčininkėlių kaimai, Eišiškių m., Kalesninkų, Dainavos, Pabarės, Gerviškių, Butrimonių, Rūdninkų, Tabariškių, Akmenynės, Poškonių kaimai ir seniūnijų administraciniai centrai, Dieveniškių miestelis – didesniu ar mažesniu atstumu nutolę nuo rajono centro – Šalčininkų miesto. Šiose gyvenvietėse didelių pramonės objektų nėra: smulkios privačios įmonės, vykdoma socialinė, paslaugų ir komercinė veikla, vyrauja smulkus ir vidutinis ūkis. Pagrindinis žmonių pragyvenimo šaltinis – žemdirbystė, gyvulininkystė, grybai, uogos, medienos ruošos. Šie kaimai užstatyti senais ir naujesniais individualiais gyvenamaisiais namais, kurių, išskyrus esančius prie vandens telkinių, nekilnojamojo turto kainos dėl infrastruktūros bei palyginti patogaus susisiekimo su savivaldybės centru, aukštesnės už greta esančių kaimų nekilnojamojo turto kainas. Dėl minimalios infrastruktūros, geresnio susisiekimo su Vilniaus bei Šalčininkų miestais, aukščiau išvardinti kaimai išskirti į atskiras verčių zonas.

43.17 zona – juosianti Šalčininkų miestą ir ribojanti rajono teritoriją iš pietų pusės, besiribojanti su valstybine siena – Baltarusijos pasieniu, taip pat išsidėsčiusi abipus automagistralės Vilnius - Lyda. Šioje zonoje koncentruojasi valstybinės svarbos objektai – muitinės, pasienio terminalai. Tai perspektyvi nekilnojamojo turto požiūriu Šalčininkų r. savivaldybės zona, kurioje, miestui plečiantis, tiek žemės sklypai tiek pastatai buvo paklausūs. Tai teritorija, užstatyta senais ir naujesniais mediniais ir plytų mūro individualiais gyvenamaisiais namais. Dominuoja nedideli (apie 3 ha ploto) žemės ūkio paskirties žemės sklypai. Dėl patogaus išsidėstymo bei neblogų vystymosi perspektyvų, šios teritorijos išskirtos į atskiras verčių zonas.

43.18, 43.22 ir 43.23 zonos – šiaurinės Šalčininkų rajono dalies teritorijos. Tai zonos, besiribojančios su Vilniaus rajono savivaldybės riba. Ši teritorija, užstatyta senais ir naujesniais mediniais individualiais gyvenamaisiais namais, pastaruoju metu dėl gero susisiekiimo su Vilniaus miestu bei palyginti su Vilniaus miestu ir rajonu neaukštų NT kainų – buvo paklausios. Pagrindinis žmonių pragyvenimo šaltinis – žemdirbystė, gyvulininkystė, medienos ruošas. Dominuoja nedideli (apie 3 ha ploto) žemės ūkio paskirties žemės sklypai. Šioje zonoje nekilnojamojo turto kainos panašios kaip ir gretimose Vilniaus rajono 58.62 ir 58.71 zonose esančių nekilnojamojo turto objektų, todėl išskirtos į atskiras verčių zonas.

43.19 zona – Šalčininkų rajono savivaldybės centrinė dalis, kurios beveik visą teritoriją užima Rūdininkų giria – vienas didžiausių Lietuvos miškų masyvų. Rūdininkų girioje yra ir 3 ežerai. Šioje zonoje vykdoma smulki paslaugų ir komercinė veikla, dominuoja didžiuliai miškų masyvai, ariamos žemės sklypai, nedideli kaimai bei viensėdžiai, užstatyti senais individualiais gyvenamaisiais namais su nedideliais žemės sklypais. Dėl išvardintų aplinkybių šioje teritorijoje nekilnojamas turtas nėra labai paklausus, išskyrus NT, esantį prie vandens telkinių, todėl miškų masyvai išskirti į atskirą verčių zoną.

43.20 ir 43.21 zonos – teritorijos, esančios pietiniuose Šalčininkų rajono pakraščiuose, panašios savo lokalizacija bei NT kainomis. Šios zonos ribojasi su Varėnos rajonu (43.20.) bei valstybine siena – Baltarusijos Respublika. Šiose zonose dominuoja miškai ir nedideli kaimai su vyraujančiais senais mediniais individualiais namais, viensėdžiai su nedideliais žemės ūkio paskirties žemės sklypais. Pramonės bei komercijos objektų šioje zonoje nėra (smulkios parduotuvės pagrinde įrengtos gyvenamuosiuose namuose), gyventojų užimtumas sutelktas nedideliuose žemės ūkeliuose. Dėl išvardintų aplinkybių šioje zonoje vyrauja žemiausios Šalčininkų rajono savivaldybės nekilnojamojo turto kainos, todėl jos išskirtos į atskiras verčių zonas.

43.24 zona – teritorija išsidėsčiusi vakarinėje Šalčininkų dalyje, besiribojanti su Baltarusijos valstybe, pasienio ruožu. Zonoje dominuoja miškų masyvai, ariamos žemės sklypai, nedideli kaimai bei viensėdžiai, užstatyti senais individualiais gyvenamaisiais namais su nedideliais žemės sklypais. Dėl išvardintų aplinkybių šioje teritorijoje nekilnojamas turtas nėra labai paklausus, išskyrus NT, esantį prie vandens telkinių, todėl išskirta į atskirą verčių zoną, bet brangesnis nei 43.20 ir 43.21 verčių zonose.

4. RINKOS DUOMENŲ IR VERTINIMO MODELIŲ STATISTINIS ĮVERTINIMAS, RINKOS MODELIAVIMAS IR EKSPERTINIS VERTINIMAS

4.1. Statistinių rodiklių apibūdinimas

Modeliams sudaryti naudojami patikimi rinkos duomenys. Rinkos duomenų ir jų pagrindu sudarytų masinio vertinimo modelių patikimumui įvertinti panaudojama statistika. Kokia statistika ir kokie jos rodikliai panaudoti ir kokios jų reikšmės, trumpai apžvelgsime šiame skyriuje.

Aritmetinis vidurkis – reikšmių vidurkis $\bar{S} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n S_i$.

Mediana – sutvarkyto didėjimo tvarka rinkinio vidurinių reikšmių aritmetinis vidurkis, kai rinkinio elementų skaičius lyginis; sutvarkyto didėjimo tvarka rinkinio vidurinė reikšmė, kai rinkinio elementų skaičius nelyginis.

Jeigu stebėjimų skaičius n nelyginis, tai mediana yra variacinės eilutės reikšmė, atitinkanti $(n+1)/2$ poziciją. Jeigu n lyginis, tai mediana yra variacinės eilutės reikšmių, atitinkančių pozicijas $(n/2)$ ir $(n/2)+1$, aritmetinis vidurkis.

Moda – dažniausiai duomenų aibėje pasikartojusi reikšmė. Moda yra nevienareikšmis dydis.

Ją patogiu rasti histogramos pagalba.

Dispersija – apibūdina elementų galimų reikšmių išsisklaidymo apie vidurkį laipsnį;

$$DX = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (S_i - \bar{S})^2.$$

Vidutinis kvadratinis arba standartinis nuokrypis parodo reikšmių (kainų) išsibarstymą apie vidurkį laipsnį. Kuo jis mažesnis, tuo aritmetinis vidurkis geriau atspindi visumą;

$$SX = \sqrt{DX}.$$

Absoliutus (vidutinis) nuokrypis parodo reikšmių nuokrypį nuo vidurkio;

$$AX = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n |S_i - \bar{S}|.$$

Variacijos koeficientas nurodo vidutinės kvadratinės paklaidos (SX) ir vidutinės pardavimo kainos procentinį santykį;

$$CV = \frac{100\%SX}{\bar{S}}.$$

Vidutinė procentinė paklaida parodo vidutinį absoliutų skirtumą procentais tarp faktinių ir prognozuojamų pardavimo kainų;

$$\frac{100 \times \sum \left(S_i - \hat{S}_i \right) / S_i}{n}.$$

Praktiškai laikoma, kad šis dydis neturi būti didesnis kaip 5 proc. Vidutinė procentinė paklaida yra santykinis dydis, rodantis prognozės nuokrypį. Esant idealiai prognozei, tiek nukrypimas į viršų, tiek nukrypimas į apačią turi artėti prie nulio.

Koreliacinė analizė rodo, kiek yra reikšmingas ryšys tarp dviejų arba daugiau statistiškai vienas su kitu susietų faktorių. Ji gelbsti priimant sprendimą, ar nagrinėjamas faktorius, nustatant vertę, yra reikšmingas, ar į jį galima nekreipti dėmesio.

Statistikos metodas, tiriantis požymių tarpusavio ryšius. Koreliacinės priklausomybės tarp dviejų (ar daugiau) atsitiktinių požymių ar faktorių statistiniai metodai.

Koreliacija (koreliacinis ryšys) – ar yra ryšys tarp požymių, kokia jo kryptis ir stiprumas. Jei dydžiai koreliuoti, tai jie priklausomi, t.y. vieno buvimas (nebuvimas) daro įtaką kitam; kai nepriklausomi – nekoreliuoti.

Kai vieną priežasties požymio reikšmę atitinka iš anksto nenustatytos tam tikro dydžio reikšmės, priklausančios nuo išorinių veiksnių.

Dviejų reiškinių (dviejų požymių) tarpusavio sąryšis.

Koreliacijos koeficientas – parodo nagrinėjamų požymių tiesinę priklausomybę. $-1 \leq r(S, Z) \leq 1$. Jeigu dviejų kintamųjų koreliacijos koeficientas lygus 0, tai tie kintamieji yra statistiškai nepriklausomi.

Kuo r reikšmė absoliučioju didumu arčiau 1, tuo tiesinė Z priklausomybė nuo S stipresnė. Koreliacija silpna, kai r arti nulio.

Jeigu $r > 0$, tai didėjant S, didėja ir Z. Jeigu $r < 0$, tai didėjant S, Z mažėja.

$$r(S, Z) = \frac{\sum_{i=1}^n (S_i - \bar{S})(Z_i - \bar{Z})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (S_i - \bar{S})^2 \sum_{i=1}^n (Z_i - \bar{Z})^2}}$$

Normalusis pasiskirstymas – „tvarkingas“ (homogeniškas, stochastinis) duomenų pasiskirstymas apie aritmetinį vidurkį, kai atskirų duomenų nukrypimas nuo vidurkio yra atsitiktinis. Normalųjį pasiskirstymą aiškiai apibrėžia vidurkis ir standartinis (kvadratinis) nuokrypis.

Regresinė analizė leidžia apibrėžti santykį tarp dviejų vienas nuo kito priklausomų faktorių taip, kad žinant vieno faktoriaus reikšmę, kito faktoriaus reikšmę galima nusakyti su tam tikra tikimybe. Regresinė analizė yra būdas nustatyti funkciją taip, kad atstumų kvadratas nuo funkcijos iki atrinktos duomenų aibės būtų minimalus.

Porinės regresijos lygtis – nagrinėjamas ryšys tarp dviejų požymių.

Daugianarė regresijos lygtis – kai lygtimi išreiškiama kelių nepriklausomų veiksnių įtaka. Sudarant regresijos lygtį neesminių priežasčių įtaka atmetama, todėl koreliacinis ryšys „virsta“ funkciniu. Regresijos lygtys dažniausia būna tiesinės, parabolinės, hiperbolinės, laipsninės ar rodiklinės.

Stjudento kriterijus (pasiskirstymas) t – parodo kintamojo įtaką priklausomam kintamajam lygtyje. Kuo Stjudento kriterijus didesnis, tuo svarbesnis lygtyje nepriklausomas kintamasis. Pvz., kintamasis gali stipriai koreliuoti su pardavimo kaina, bet jis prognozavimui netinkamas. Tą

netinkamumą ir parodo Stjudento kriterijus. Stjudento kriterijaus reikšmė pasirinktam pasiklovimo laipsniui randama lentelėse (pateikiamos statistiniuose vadovėliuose).

Fišerio kriterijus $F=t^2$, taip kaip ir Stjudento, naudojamas vieno ar kito regresijos kintamojo reikšmingumui nustatyti (paprastai turi būti $F>4$, tuomet laikoma, kad kintamojo indėlis į lygtį yra reikšmingas)

Beta koeficientai išreiškia atskirų kintamųjų reikšmingumą vienas kito atžvilgiu; jų ryšį lygtyje (juos normuoja).

Modelio apibrėžtumo (determinacijos) koeficientas R^2 nurodo, koks pardavimo kainų pasiskirstymo procentas yra paaiškinamas regresijos modeliu. Jis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$R^2 = \frac{\sum (\hat{S}_i - \bar{S})^2}{\sum (S_i - \bar{S})^2},$$

čia $\hat{S}_i$ - modelio pagalba nustatyta kaina. Kadangi modelis gali būti sudarytas iš daugelio kintamųjų, formulė yra koreguojama:

$$\bar{R}^2 = 1 - \frac{(n-1) \times \sum (\hat{S}_i - \bar{S})^2}{(n-p-1) \times \sum (S_i - \bar{S})^2},$$

čia p – regresijos kintamųjų kiekis, n – imties dydis.

R gali turėti reikšmes nuo 0 iki 1. Kai $R = 0$, modeliu jokia pardavimo kainų variacija nepaaiškinama. Šiuo atveju kainų vidurkis $\bar{S}$, taip pat kaip ir regresijos modelio pagalba apskaičiuotos kainos vienodai atspindės visų nagrinėjamų objektų vertes. Kai $R^2 = 1$, visi nukrypimai nuo $\bar{S}$ aprašomi regresijos lygtimi, ir $\sum e_i^2 = 0$. Tai reiškia, kad modelyje su vienu kintamuoju visi taškai, atitinkantys pardavimo kainas, yra išsidėstę vienoje linijoje.

4.2. Pradinių rinkos duomenų statistiniai rodikliai

Žemės rinkos analizei, verčių zonų riboms nustatyti ir vertinimo modeliams sudaryti panaudoti 2007 m. sausio 1 d. – 2011 rugpjūčio 1 d. laikotarpio Žemės sklypų rinkos duomenys, užfiksuoti Nekilnojamojo turto registro rinkos duomenų bazėje. Pradinių rinkos duomenų statistiniai rodikliai pagal žemės paskirčių grupes pateikiami lentelėje.

Pardavimo kainų ploto vieneto statistiniai rodikliai						Žemės sklypų su pastatais sandorių skaičius
Žemės sklypų be pastatų ir su pastatais sandorių skaičius	Aritmetinis vidurkis	Mediana	Vidutinis kvadratinis nuokrypis	Minimumas	Maksimumas	
Žemės ūkio paskirties žemės sklypai						
249	431	229	611	100	5109	16
Mėgėjų sodų žemės sklypai						
152	2047	1633	2979	100	33333	25
Gyvenamųjų teritorijų žemės sklypai						
324	1154	502	2098	100	24917	244
Komercinės paskirties žemės sklypai						
11	2180	1622	1709	100	4921	7
Pramonės ir sandėliavimo žemės sklypai						
20	1161	466	2085	136	9503	10

4.3. Rinkos modeliavimas

Nekilnojamojo turto masiniame vertinime rinkos modeliavimo būdas taikomas turto grupių (paskirčių) rinkos vertei nustatyti vertės zonose, kuriose analizuojamos turto grupės (paskirties) objektų nebuvo parduota ir jų pirkimo-pardavimo rinkos kainos nėra žinomos. Nekilnojamojo turto rinkos analizės pagalba nustatytų priklausomybių tarp vertės ir rinkos veiksnių (nuomos kainų, pelningumo, kitų turto paskirčių verčių) panaudojimas neįvertintos turto grupės (paskirties) vertei nustatyti vadinamas vertinimu rinkos modeliavimo būdu. Vertinant šiuo būdu, verčių tikslumas ir teisingumas tiesiogiai priklauso nuo surinktos informacijos pagrįstumo ir teisingumo. Analizuojant Šalčininkų rajono savivaldybės nekilnojamojo turto nuomos rinką, nustatyta, kad pasiūla nėra didelė, o nuomos raštiškos sutartys sudaromos retai, be to, sutartyse nurodyta nuomos kaina gerokai skiriasi nuo rinkoje siūlomo išnuomoti nekilnojamojo turto nuomos kainų, todėl, vertintojų nuomone, taikant rinkos modeliavimo būdą žemės sklypų vertės zonose gali būti ne visai tikslios ir teisingos. Dėl išvardintų priežasčių rinkos Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijos žemei įvertinti modeliavimo būdo atsisakyta.

4.4. Ekspertinis vertinimas

Ekspertinis vertinimas – tai toks vertinimo metodas, kurio metu vertinimo ekspertai nustato vertinimo koeficientus, rodiklius ir standartus (palyginamuosius rodiklius) remdamiesi atskirų turto vienetų vertinimo patirtimi ir analize. Šis metodas paprastai taikomas tais atvejais, kai trūksta rinkos duomenų, kad būtų galima taikyti palyginamąjį arba pajamų metodą [Robert J. Gloudemans].

Savivaldybės teritorijos, kuriose sandorių nėra užfiksuota, tačiau pagal pagrindinius žemės vertę formuojančius veiksnius yra homogeniškos, t. y. vienodos (panašios) pagal reljefą, atstumą iki traukos centrų, kelių tinklą, komunikacijų įrengtumą, socialinių reikmių tenkinimo objektų kiekį, patrauklumą, sujungtos į vienodos žemės vertės zoną. Tokiose zonose vertė nustatyta ekspertiškai – priskiriant joms vertę zonų, kurios pagal vertę formuojančius pagrindinius faktorius yra lygintinos ir kurioms vertinimo modelis yra sudarytas, arba panaudojant koeficientus. Koeficientai paprastai išreiškia verčių tarp skirtingų žemės paskirčių priklausomybę verčių zonoje. Rinkos tyrimais nustatyta, kad pramonės, sandėliavimo žemės, priklausomai nuo pasiūlos ir paklausos, 1 aro vertė žemesnė 10–50 procentų negu gyvenamosios paskirties žemė toje pačioje zonoje. Naudojant šią priklausomybę, t. y. koeficientą 0.9–0.5, gyvenamosios paskirties žemės vertinimo modelis ekspertiniu būdu pritaikytas rinkoje neaktyvios, neturinčios pardavimo sandorių, pramonės žemei įvertinti. Komercinės paskirties žemės vertė paprastai aukštesnė už gyvenamosios paskirties žemę, todėl jai įvertinti naudojamas gyvenamosios paskirties žemės vertinimo modelis su didinamuoju koeficientu.

4.5. Žemės ūkio paskirties ir vandens ūkio paskirties žemės, naudojamos rekreacijai, įvertinimas

Analizuojant žemės ūkio paskirties žemės sklypų rinkos duomenis nustatyta, kad žemės verčių zonose dalis žemės sklypų, vyraujantis plotas iki 3 ha, lyginant su didesnių plotų žemės sklypais yra parduoti už žymiai didesnę ploto vieneto – 1 ha kainą. Nustatyta, kad didesnėmis kainomis pasižymintys žemės sklypai yra prie vandens telkinių arba panašiose, rekreacijai tinkamose teritorijose. Siekiant tokias teritorijas įvertinti artima rinkai vertei joms nustatyti rekreaciniai koeficientai. Jie apskaičiuoti rekreacijai tinkamų žemės sklypų pardavimo kainas verčių zonoje lyginant su žemės sklypų, nepasižyminčių rekreacinėmis savybėmis, toje pačioje verčių zonoje vertėmis, apskaičiuotomis vertinimo modelių pagalba.

$$\text{Krekeac apskaičiuojamas tokiu būdu: } \text{Krekeac} = \frac{\text{Rekreac.žem.skl.kain.lygis}}{VRV};$$

čia $\text{Rekreac.žem.skl.kain.lygis}$ – verčių zonoje žemės ūkio paskirties žemės sklypų, parduotų rekreacinėse teritorijose, 1 ha kainų lygis;

VRV – verčių zonoje žemės ūkio paskirties žemės sklypų, esančių ne rekreacinėse teritorijose, 1 ha vidutinė rinkos vertė, apskaičiuota modelio pagalba.

Koeficientų Krekreac apskaičiavimas pagal verčių zonas pateiktas lentelėje

Verčių zona	Rekreacinės vietovės žemės sklypų sandorių 1 ha kaina	Vidutinė rinkos vertė 1 ha (pagal masinio vertinimo modelį)	Krekreac
43.17	16100		
43.17	6700		
43.17	5800		
1 ha vidurkis:	9533	2460	3.88
43.18	15100		
43.18	9900		
43.18	3400		
1 ha vidurkis:	9467	2556	3.70
43.19	8200		
43.19	7100		
43.19	7600		
1 ha vidurkis:	7633	1978	3.86
43.20	6900		
43.20	7300		
43.20	3300		
1 ha vidurkis:	5833	1491	3.91
43.21	4600		
43.21	7500		
43.21	3000		
43.21	8000		
1 ha vidurkis:	5775	1366	4.23
43.22	10700		
43.22	17900		
1 ha vidurkis:	14300	3078	4.65
43.24	9000		
43.24	4600		
43.24	7300		
1 ha vidurkis:	6967	1674	4.16

Kitose verčių zonose dėl rinkos duomenų trūkumo *Krekreac* koeficientai nustatyti ekspertiniu ir rinkos modeliavimo būdais.

Koeficientų reikšmės pagal verčių zonas pateiktos atskirame dokumente „Verčių pataisos ir rekreaciniai koeficientai“.

Apskaičiuojant žemės ūkio paskirties ir vandens ūkio paskirties žemės sklypų, naudojamų rekreacijai (esančių nustatyta tvarka patvirtintose rekreacinėse teritorijose), vidutinės rinkos vertės, *Krekreac* koeficientu didinama pagal modelį apskaičiuota tik 3 ha ploto vertė, o likęs žemės sklypo plotas vertinamas pagal modelį be *Krekreac* koeficiento. Jeigu rekreacinėje teritorijoje žemės sklypas yra 3 ha ir mažesnio ploto, apskaičiuojant viso žemės sklypo vidutinę rinkos vertę pritaikomas *Krekreac* koeficientas.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. 3D-37/D1-40 „Dėl Pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties žemės naudojimo būdų turinio, žemės sklypų naudojimo pobūdžių sąrašo ir jų turinio patvirtinimo“, (Žin., 2005, Nr.14-450) yra patvirtintas pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties žemės sklypų naudojimo būdų turinys, žemės sklypų naudojimo pobūdžių sąrašas ir jų turinys. Vadovaujantis šiuo įsakymu, Nekilnojamojo turto registre fiksuojamas žemės ūkio paskirties žemės sklypų naudojimo būdas – rekreacinio naudojimo žemės sklypai, ir vandens ūkio paskirties žemės sklypų naudojimo būdas – rekreaciniai vandens telkiniai. Šiems naudojimo būdams taikomas *Krekreac* koeficientas. Koeficientų panaudojimas apskaičiuojant žemės sklypų vidutinės rinkos vertės vertinimo programoje, taip pat ir interneto priemonėse, yra automatizuotas.

4.6. Kitos ne žemės ir ne miškų ūkio veiklos ir kitos specialios paskirčių žemės vertinimas

Atsižvelgiant į tai, jog žemės sklypams suteikta paskirtis *kita (ne žemės ir ne miškų ūkio veiklai)* ir *kita (specialioji)* tiksliai neatspindi šių sklypų panaudojimo, jų vertinimo modelio parinkimą apsprendžia vyraujanti paskirtis nagrinėjamoje zonoje. Vyraujanti paskirčių grupė nustatoma atlikus zonoje esančių

registruotų žemės sklypų skaičiaus pagal paskirtis analizę. Vyraujanti paskirčių grupė taikoma ir tais atvejais, kai nustatyti keli žemės sklypo naudojimo būdai (pobūdžiai) ir neidentifikuotos jų dalys.

Atskirose verčių zonose užregistruoti *kitos (ne žemės ir ne miškų ūkio veiklai)* ir *kitos (specialioji)* paskirčių žemės sklypai yra užstatyti statiniais, kurių vyraujanti naudojimo paskirtis neatitinka vyraujančios žemės naudotojų grupės žemės paskirties. Vertintojai tokiai verčių zonai priskiria ne vyraujančios, o tos žemės naudotojų grupės modelį, kuris geriausiai atitinka realų žemės panaudojimą. Žemės savininkai tokiais atvejais turi teisę patikslinti žemės paskirtį, naudojimo būdą ir pobūdį bei kreiptis dėl vertės perskaičiavimo, pasikeitus kadastro rodikliams.

Kitos paskirties žemės sklypų skaičius verčių zonose pagal paskirčių grupes ir kitos (ne žemės ir ne miškų ūkio veiklai) ir kitos (specialioji) paskirčių žemės sklypų priskyrimas turto grupei Šalčininkų r. sav. pateiktas atskirame dokumente „Vyraujančios sklypų paskirtys“. Modelio parinkimas ir vidutinės rinkos vertės apskaičiavimas ankščiau nurodytais atvejais, taip pat ir kai nustatyti keli žemės sklypo naudojimo būdai (pobūdžiai), vertinimo programoje, taip pat ir interneto priemonėse, yra automatizuoti.

4.7. Miškų ūkio paskirties (be medynų) žemės sklypų ir miškų žemės (be medynų) žemės ūkio paskirties žemės sklypuose vertinimas

Miškų ūkio paskirties žemės rinkoje nėra sandorių, kur būtų parduodami žemės sklypai be medynų. Miškų ūkio paskirties žemės sklypo pirkėjui medynai, kaip prekė eksportui ir žaliava medžio pramonei, sudaro pagrindinę tokio sklypo vertę ir apsprendžia sandorio kainą, taip pat ir tokių sklypų paklausą. Miško sklypų dislokacija jų vertei traukos centrų požiūriu yra panaši kaip ir žemės ūkio paskirties žemės, kadangi medžio apdirbimo įmonių išsidėstymas ir produkcijos realizacijos centrai yra analogiški kaip ir žemės ūkio pramonės. Vadovaujantis miškų žemės (be medynų) rinkos ypatumais ir atsižvelgiant į tai, kad medynai nevertinami, o miško žemės be medynų sandorių užfiksuotų nėra ir tokių sklypų kainų analizė pagal veiksnius negalima, miško žemės (be medynų) vertei apskaičiuoti naudojama tos verčių zonos, kurioje yra miškas, žemės ūkio paskirties žemės vidutinės rinkos vertė, pakoreguota rodikliais, nustatytais rinkos analizės būdu, o trūkstant rinkos duomenų – ekspertiniu būdu.

Žemės ūkio paskirties žemės sklypuose įsiterpusių miškų žemės (be medynų) vertė nustatoma analogiškai kaip miškų paskirties žemės, tik modelyje naudojamas ne viso žemės sklypo plotas, o tik sklypo dalis, kuri kadastro duomenyse nurodoma kaip „miško plotas“. Detalesnis mišku užimtos žemės vertės apskaičiavimas pateikiamas šios ataskaitos 5.2 ir 5.3 punktuose.

Miškų ūkio paskirties (be medynų) žemės sklypų ir miškų žemės (be medynų) žemės ūkio paskirties žemės sklypuose vidutinės rinkos vertės apskaičiavimas vertinimo programoje, taip pat ir interneto priemonėse, yra automatizuotas.

4.8. Pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės vertinimas

Atliekant žemės ūkio paskirties žemės sandorių analizę, nustatyta, kad žemės sklypų, kuriuose yra pelkių, nenaudojamos ir pažeistos žemės, 1 ha pardavimo kaina yra mažesnė, palyginti su 1 ha pardavimo kaina žemės sklypų, kuriuose tokios žemės nėra. Sandorio pusės, sulygdamos kainą, įvertina pelkes, pažeistą ir nenaudojamą žemę kaip riboto panaudojimo sklypo dalį ir dėl to ją sumažina. Tokių žemės sklypų kainų analizė pateikta lentelėje.

Pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės vertės nustatymas

Rinkos duomenys			Bazinis plotas			Pelkės, pažeista ir nenaudoj. žemė		
Sandorio kaina	Sklypo plotas, ha	Pelkių, pažeistos ir nenaudoj. žemės plotas, ha	Plotas, ha	Vidutinė rinkos vertė	Vidutinė rinkos vertė 1 ha	Plotas, ha	Kaina	1 ha kaina
1	2	3	4	5	6	7	8	9
8100	9	1,25	7,75	7758	1001	1,25	342	274
100	0,45	0,45	0	0	0	0,45	100	222
300	1,17	1,17	0	0	0	1,17	300	256
2500	4,84	2,49	2,35	2179	927	2,49	321	129
Suma			10,1	9937		5,36	1063	
Vidurkis					984			198

Lentelės pirmose trijose skiltyse pateiktos žemės sklypų sandorių kainos, viso sklypo ir sklypo dalies, užimos pelkėmis, nenaudojama ir pažeista žeme, plotai, ketvirtojoje skiltyje – bazinis žemės sklypo plotas, kurį sudaro ariamos, sodų, pievų ir ganyklų, kelių, užstatytos, vandenių, medžių ir krūmų želdinių žemės plotai. Suprantama, į šiuos plotus neįeina miškų plotai, taip pat pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės plotai. Penktojoje skiltyje pateiktos bazinio žemės sklypo ploto vidutinės rinkos vertės, apskaičiuotos pagal žemės vertinimo modelį, šeštojoje – žemės sklypo bazinio ploto 1 ha vertė, septintojoje – pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės plotai sklypuose, aštuntojoje – šių plotų kainos, apskaičiuotos, iš sandorių kainos (1 skiltis) atėmus bazinio žemės sklypo ploto vidutinę rinkos vertę (5 skiltis), devintojoje – pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės 1 ha kainos.

Pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės vertės priklausomybė nuo bazinio žemės sklypo ploto vertės nustatyta pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės 1 ha kainų vidurkį (9 skilties apačioje, 198 Lt) dalijant iš žemės sklypų bazinių plotų verčių 1 ha vidurkio (6 skilties apačioje, 984 Lt). Taip gautas pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės vertinimo koeficientas yra $198 / 984 = 0,20$.

Išvada. Pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės vertė sudaro 20 procentų žemės ūkio paskirties žemės bazinio žemės sklypo ploto vertės.

Kadangi žemės sklypų su pelkėmis, nenaudojama ir pažeista žeme pardavimų užfiksuota nėra daug, o tose zonose, kuriose buvo užfiksuoti tokie sandoriai ir analizės metu buvo gauta priklausomybė 0.2 arba šiam dydžiui artimas tokių žemių vertės priklausomybės nuo bazinio žemės sklypo vertės koeficientas, todėl 0.2 dydžio koeficientas taikomas visos šalies pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės vertinimui. Koeficiento panaudojimas, apskaičiuojant žemės sklypų vidutinės rinkos vertės vertinimo programoje, taip pat ir interneto priemonėse, yra automatizuotas.

4.9. Žemės ūkio paskirties žemės sklypų našumo balo įvertinimas

Žemės ūkio paskirties žemės sklypų vertingumas priklauso nuo buvimo vietos, sklypo dydžio, formos, reljefo, susisiekimo patogumo, infrastruktūros išvystymo ir kitų veiksnių, taip pat nuo dirvožemio derlingumo. Žemės derlingumą apibūdina žemės našumo balas. Didesnio našumo balo žemėje, taikant standartines agrotechnines priemones, išauginamas didesnis derlius, tokios žemės savininkai gauna didesnę naudą. Šalies teritorijoje žemės našumas kinta nuo 10 iki 70 balų. Rinkos dalyviai, pirkdami sklypus žemės ūkio veiklai, atsižvelgia į žemės našumo balą, todėl aukšto derlingumo šalies teritorijose fiksuojamos aukštesnės sandorių rinkos kainos, palyginti su teritorijomis, kuriose žemės našumo balas žemesnis. Atliekant žemės masinį vertinimą, našumo balo įtaka įvertinama zonavimu. Didesnėse, ypač sudėtingo reljefo verčių zonose, esant dideliame sklypų našumo balų skirtumui, taikant zonavimą našumo balas įvertinamas nepakankamai. Siekiant tikslesnio žemės ūkio paskirties žemės sklypų įvertinimo, į vertės apskaičiavimo modelį įvedama žemės našumo balo pataisa. Našumo balo pataisa – vertinamo žemės ūkio paskirties žemės sklypo vertės padidėjimas arba sumažėjimas, apskaičiuojamas atsižvelgiant į skirtumą tarp to žemės sklypo našumo balo ir toje pačioje verčių zonoje esančių ir modeliui sudaryti panaudotų žemės sklypų našumo balų vidurkio.

Našumo balo pataisa apskaičiuojama žemės ūkio paskirties žemės sklypų (be mėgėjų sodininkų bendrijų) tik verčių zonoms, apimančioms kaimiškas teritorijas (kaimus ir miestelius). Našumo balo pataisa apskaičiuojama pagal formulę:

$$NBP = \text{Baz.vnt. vertė (sklypo našumo balas – našumo balų vidurkis)} \times 0.01 (\text{gali būti nustatytas ir kitas dydis}) \times \text{Bazinis pl;}$$

kur NBP – našumo balo pataisa žemės sklypui litais;

Baz.vnt.vertė – bazinio ploto 1 ha vertė litais;

Sklypo našumo balas – vertinamo sklypo našumo balas;

Našumo balų vidurkis – vertinimo modeliui verčių zonoje sudaryti panaudotų žemės sklypų našumo balų vidurkis. Vidurkių reikšmės pateiktos atskirame dokumente „Verčių pataisos ir rekreaciniai koeficientai“.

0.01 (gali būti nustatytas ir kitas dydis) – koeficientas, išreiškiantis žemės sklypo vertės pokytį, pasikeitus žemės ūkio našumui 1 balu;

Bazinis plotas – ariama, sodai, pievos ir ganyklos, kelių plotas, užstatytas plotas, krūmai ir želdiniai, vandenių plotas, ha.

Tais atvejais, kai verčių zona apima dalį miesto ir dalį priemiestinės kaimiškos teritorijos arba tik priemiestinę kompaktišką teritoriją, arba tik miestelį, vertintojas, atsižvelgdamas į toje teritorijoje

vyraujanti, o kartu ir geriausią žemės panaudojimą, nusprendžia, ar tokioje zonoje žemės ūkio paskirties žemės sklypų vertei turi įtaką žemės derlingumas. Nustačius, kad tokioje zonoje vyraujanti žemės sklypų paskirtis „kita“ ir kad geriausias panaudojimas „kitai“ paskirčiai, našumo balo pataisa neskaičiuojama. Našumo balo pataisos apskaičiavimas, nustatant žemės sklypų vidutines rinkos vertes vertinimo programoje, taip pat ir interneto priemonėse, yra automatizuotas.

4.10. Žemės sklypų, kurių paskirtis „kita (daugiaaukščių statinių teritorija)“ arba pobūdis „daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos“, įvertinimas

Žemės rinkoje, kurių paskirtis „kita (daugiaaukščių statinių teritorija)“ arba pobūdis „daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos“, parduodami daug didesnėmis kainomis negu paskirties „kita (mažaukščių statinių teritorija)“. Tai ypač būdinga didiesiems miestams. Siekdami tiksliau įvertinti daugiaaukščių statinių sklypus verčių zonose, kuriose yra užregistruoti tokie sklypai, nustatyti žemės sklypų vertę koreguojantys koeficientai Kdaugiaauk. Kdaugiaauk apskaičiuoti daugiaaukščių statinių žemės sklypų kainų lygį (patikimų sandorių aritmetinį vidurkį arba medianą) dalinant iš paskirčių grupės „gyvenamųjų teritorijų žemė“ masinio vertinimo vidutinės rinkos vertės.

Savivaldybės teritorijoje 2011 m. rugpjūčio 1 d. žemės sklypų, kurių paskirtis „kita (daugiaaukščių statinių teritorija)“ arba pobūdis „daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos“, nėra (arba yra mažai) pardavimo sandorių, todėl Kdaugiaauk priimtas 1,3, vadovaujantis Elektrėnų savivaldybės 8.1 verčių zonoje užfiksuotais žemės sklypų pardavimo sandoriais ir šioje savivaldybėje nustatytu Kdaugiaauk koeficientu.

4.11. Žemės ūkio paskirties žemės sklypų, kurių naudojimo pobūdis – tvenkinių žuvininkystės ūkių, įvertinimas

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2005 m. gruodžio 28 d. raštą Nr. 2D-(0.1)-6029 „Dėl žemių po žuvininkystės tvenkiniais vertės nustatymo rengiant žemės verčių žemėlapius“ (dokumento kopija pridedama šiame papunktyje), atlikta papildoma žemės ūkio paskirties žemės sklypų, kurių naudojimo pobūdis – tvenkinių žuvininkystės ūkių, našumo balų, natūralaus produktyvumo, vietos, pardavimo rinkoje kainų, analizė ir jos rezultatų pagrindu parengti nauji vertinimo modeliai. Vertinimo modeliai įvertina žemės sklypo plotą, žemės sklypo našumo balą ir vietą pagal lentelėje pateiktą tvarką.

Savivaldybė	Modelis	Našumo balo pataisa
Vilniaus r. sav.	1590.9x ZBpl + 633.28	[(sklypo našumo balas – 21,7) x 0,01 x Baz.vnt verte x Bazinis pl]
Kauno, Prienų, Šalčininkų r. ir Elektrėnų sav.	1272.7x ZBpl + 506.6	
Kitos sav., išskyrus savivaldybes miestus	1111.3x ZBpl + 308.96	[(sklypo našumo balas – 27,6) x 0,01 x Baz.vnt verte x Bazinis pl]

Žemės sklypo vidutinė rinkos vertė yra 2 skilties vertės ir 3 skilties – našumo balo pataisos, suma. Modelio kintamųjų paaiškinimas:

Lentelės skiltys	– 1 skiltyje nurodyta teritorija, kurioje esantiems žuvininkystės tvenkiniams taikomas 2 skiltyje pateiktas vertinimo modelis ir 3 skiltyje – žemės našumo balo pataisa;
ŽBpl	– žemės sklypo bendras plotas ha;
sklypo našumo balas	– nekilnojamojo turto registre užfiksuotas vertinamo žemės sklypo našumo balas. Tais atvejais, kai žemės sklypui nėra registre įvesto našumo balo, ši pataisa yra lygi nuliui;
Baz.vnt vertė	– žemės sklypo 1 ha vertė, gauta pagal modelį apskaičiuotą sklypo bendram plotui (neatsižvelgiant į pataisas) vertę padalijus iš žemės sklypo bendro ploto;
Bazinis pl	– (naudingas plotas) žemės sklypo dalis arba visas žemės sklypo plotas, kuri sudaro žemės naudmenų - ariamos, sodų, pievų ir ganyklų, kelių, užstatytos, vandenų, medžių ir krūmų želdinių, plotų suma;
S	– žemės sklypo vertė,
+	– suma;
x	– daugyba.

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

VĮ Registrų centro direktoriaus
pavadootojui A. Bagdonavičiui

2005-12-05 Nr. 10293
I _____ Nr. _____

DĖL ŽEMIŲ PO ŽUVININKYSTĖS TVENKINIAIS VERTES NUSTATYMO RENGIANČIŲ ŽEMĖS VERTIŲ ŽEMĖLAPIUS

Žemės ūkio ministro 2004 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. 3D – 670 (Žin. 2004, Nr. 185 – 6864) nustatyta, kad tvenkinių žuvininkystės pagrindinės produkcijos (gyvi karpiai) kaina yra 5 Lt/kg. Žemių po žuvininkystės tvenkiniais našumo balai nustatyti pagal Žemės ūkio naudmenų metodiką ir šiuo metu yra nuo 16,8 iki 31,6.

Susitikime su žemės ūkio ministru, tvenkinių žuvininkystės įmonių ir Nacionalinės akvakultūros ir žuvų produktų gamintojų asociacijos vadovai teigė, kad masinio žemės vertinimo būdu rengiant savivaldybių teritorijų žemės vertių žemėlapius, neobjektyviai nustatyta žemių po žuvininkystės tvenkiniais vidutinė rinkos vertė.

Nors pramoniniai žuvininkystės tvenkiniai priskirti žemės ūkio paskirties žemei, tačiau jie įrengti plotuose, kurių dauguma netiko žemės ūkio gamybai ir nebuvo žemės ūkio naudmenos. Pagal jų vertę buvo ir yra žemesnė. Tvenkininės žuvininkystės bendrovės ankstesniais metais iš kiekvieno hektaro faktiškai gaudavo po 1000 – 970 Lt bendrųjų pajamų, tačiau pelno gaunama labai mažai. 2004 m. visos bendrovės rodo, kad gavo 2180 tūkst. Lt pelno, bet joms buvo suteikta apie 1800 tūkst. Lt paramos iš Kaimo remimo programos. Vadinasi bendrovės 2004 m. gavo tik 380 tūkst. Lt pelno.

Šiuo metu žemė po žuvininkystės tvenkiniais preke rinkoje negali būti, nes ji užimta statiniais, t.y. žuvininkystės tvenkiniais. Rinkos preke gali būti tik patys ūkiniai vienetai su visais statiniais, įrenginiais ir žeme. Tvenkininė žuvininkystė yra lėto apyvartumo ir mažo pelningumo verslo šaka. Prekinės žuvys išauga tik per 32 mėnesius, pajamų gaunama nedaug, o pelno dar mažiau.

Visi žuvininkystės tvenkiniai yra lyg ir vienodi, tačiau žuvivaisos specialistai juos vertina pagal jų potencines galimybes įtakoti žuvų produktyvumą, o tai dažniausiai priklauso nuo žemės, ant kurių jie įrengti, kadangi vykstant skirtingiems biologiniams procesams, skirtinga yra ir natūralių

pašarų gausa. Yra ir daugiau faktorių, kurie turi įtakos tvenkinių produktyvumui, tačiau tai nėra susiję su žeme po tvenkiniais, todėl šiuo atveju jie yra neaktualūs.

Mūsų respublikoje žuvininkystės tvenkinių natūralus produktyvumas yra nuo 50 kg /ha žuvų blogiausiose žemėse ir 140 kg/ha geresnėse. Tačiau, taikant intensyvinimo priemones (šėrimą, t.ėšit. ir kt.), tokie skirtumai tarp atskirų subjektų tam tikru laipsniu sumažėja – blogesnėse žemėse gaunama 500 kg/ha, o geresnėse – 800 - 900 kg/ha.

Prašome žemių po žuvininkystės tvenkiniais rinkos vertės nustatymui naudoti pramoninių žuvininkystės tvenkinių natūralaus produktyvumo duomenis ir gaunamas pajamas bei pelną.

Pridedamose lentelėse pateikiami tvenkinių žuvininkystės normatyviniai rodikliai (Žin., 2005, Nr. 140 – 5062), kuriuos reikia taikyti skaičiuojant žemių po žuvininkystės tvenkiniais rinkos vertę.

PRIDEDAMA, 2 lapai.

Ministerijos sekretorius

Rimantas Čeponis

KAI KURIE ŽEMIŲ PO ŽUVININKYSTĖS TVENKINIAIS NORMATYVINIAI RODIKLIAI

Eil. Nr.	Rajono, savivaldybės, žuvininkystės įmonių pavadinimas	Tvenkinių, pylimų ir kanalų plotas, ha	Žemės ūkio naudmenų našumo balai (2005 m. duomenys)
1.	Vilniaus r., UAB „Akvilėgija“	745,5	16,8
2.	Molėtų r., UAB „Armolė“	831,3	23,5
3.	Vilniaus r., UAB „Arvydai“	580,8	17,0
4.	Elektrėnų sav., UAB „Bartžuvė“	338,8	23,9
5.	Ignalinos r., UAB „Birvėtos tvenkiniai“	875,0	26,3
6.	Alytaus r., UAB „Daugų žuvis“	679,9	21,1
7.	Prienų ir Kauno r., AB „Išlaužo žuvis“	442,4	22,9
8.	Šalčininkų r., UAB „Juodasis gandras“	693,5	19,7
9.	Varėnos r., UAB „Kabelių žuvis“	784,9	18,7
10.	Kėdainių r., UAB „Kaplių žuvis“	239,0	31,6
11.	Kazlų Rūdos sav., UAB „Karpis“	500,9	20,4
12.	Šilutės r., UAB „Kintai“	571,1	24,4
13.	Raseinių r., UAB „Raseinių žuvininkystė“	1288,1	23,8
14.	Kelmės r., UAB „Šilo – Pavėžupis“	806,8	23,4
15.	Šalčininkų r., UAB Šalčininkų žuvininkystės ūkis	279,0	26,8
16.	Šiaulių r., UAB „Šventjoniš“	633,9	22,2
17.1	Rokiškio r., AB „Vasaknos“	1114,1	27,5
17.2	Zarasų r. sav., AB „Vasaknos“	623,3	24,6
18	Telšių r., UAB „Žemaitijos žuvis“	493,1	16,9

Tvenkinių, pylimų ir kanalų plotas* (ha) patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. liepos 3 d. nutarimu Nr.826 (Žin., 2001, Nr. 58 – 2087).

2 priedas

**KAI KURIE PRAMONINIŲ ŽUVININKYSTĖS TVENKINIŲ IR JŲ ŽEMIŲ
NORMATYVINIAI RODIKLIAI, PAGAL KURIUOS APSKAIČIUOJAMA ŽEMIŲ PO
ŽUVININKYSTĖS TVENKINIAIS VERTĖ**

Rajonas	Žemių našumo balai	Natūralus produktyvumas kg/ha	Bendros pajamos iš natūralaus produktyvumo Lt/ha
Vilniaus Varėnos Šalčininkų	16,8 – 18,7	50	250
Telšių Šilutės Alytaus Rokiškio Zarasų	17 - 27	80	400
Šiaulių Molėtų Ignalinos Kazlų Rūdos sav. Elektrėnų sav.	20,4 - 27	100	500
Kelmės Raseinių	23 - 27	120	600
Kauno Prienų Kėdainių	24 - 31	140	700

2004 m. visos tvenkininės žuvininkystės bendrovės, taikant intensyvinimo priemones ir išskaičiavus Kaimo rėmimo programos gautą paramą, gavo 380 tūkst. litų pelno arba po 34,50 Lt/ha.

Pataisos koeficientus reikėtų įvesti dėl topografinės padėties:

- Vilniaus raj. – 1,4;
- Elektrėnų sav., Kauno raj., Prienų raj. ir Šalčininkų raj. – 1,2.

4.12. Žemės sklypų paskirties – *kita*, naudojimo būdo – *gyvenamosios teritorijos*, mažesnių kaip 4 arai, įvertinimas

Nesutvarkytose, žemėtvarkos požiūriu probleminėse miesto teritorijose atskirais atvejais savivaldybė formuoja mažesnius nei 4 arų žemės sklypus. Tokie sklypai nėra paklausūs, juos įsigyti gali būti suinteresuoti tik besiribojančių žemės sklypų savininkai ar naudotojai. Dėl panaudojimo ir paklausos ribotumo tokių žemės sklypų rinkos vertė yra žemesnė, palyginti su „normaliais“ žemės sklypais. Valstybės įmonė registrų centras, vykdamas žemės sklypų vidutinės rinkos vertės nustatymą masiniu vertinimo būdu, atliko tokių sklypų rinkos tyrimą, apklausė nepriklausomus nekilnojamojo turto vertintojus ir nustatė, kad tokių sklypų rinkos vertė šiandieninėmis rinkos sąlygomis yra 10 procentų žemesnė už normalaus dydžio žemės sklypų vertę. Remiantis tyrimais, į mažesnių nei 4 arai žemės sklypų, paskirties – *kita*, naudojimo būdo – *gyvenamosios teritorijos*, Šalčininkų r. sav., masinio vertinimo modelius įvestas 10 procentų vidutinę rinkos vertę mažinantis koeficientas. Koeficientas žemės sklypų vidutinei rinkos vertei nustatyti vertinimo programoje, taip pat ir interneto priemonėse, taikomas automatizuotai.

4.13. Žemės sklypų vertinimas zonose, kurioms nėra parengtas reikiamos žemės naudojimo paskirties (naudojimo būdo) vertinimo modelis

Tų žemės verčių žemėlapių zonų, į kurias patenkančioje teritorijoje nėra užregistruotų atskiros paskirties (naudojimo būdo) žemės sklypų, paskirčiai (naudojimo būdai) žemės vertinimo modeliai gali būti neparengti. Suformavus naujus sklypus, tokių paskirčių žemės sklypų vertinimas, vadovaujantis Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2007-01-03 raštu Nr. 4B-(10.1)-1 „Dėl žemės masinio vertinimo“, atliekamas parenkant ekspertiniu būdu artimiausios ir rinkos požiūriu labiausiai atitinkančios vertinamą verčių zoną, verčių zonos tos paskirčių grupės vertinimo modelį.

4.14. Žemės ūkio paskirties žemės vertinimas atsižvelgiant į bendrojo plano sprendinius

Nekilnojamojo turto rinkos analizė rodo, kad vienas iš svarbių žemės vertingumo veiksnių yra planuojamas ir dokumentais reglamentuotas teritorijos žemės esamas ir perspektyvinis panaudojimas. Žemės panaudojimo galimybes apsprendžia savivaldybių teritorijų bendrieji planai. Bendrasis planas (toliau – BP) – teritorijų kompleksinio planavimo dokumentas, kuriame, atsižvelgiant į teritorijų planavimo lygmenis ir uždavinius, nustatyta planuojamos teritorijos vystymo erdvinė koncepcija ir teritorijos naudojimo bei apsaugos principai (Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, 1995 m. gruodžio 12 d. Nr. I-1120 Vilnius. Nauja įstatymo redakcija nuo 2004 m. gegužės 1 d., Žin., 1995, Nr. 107-2391). BP sudaro raštu ir grafiškai išreikštų teritorijų planavimo sprendinių rezultatų visumą. Sprendiniai pagal vyraujančius požymius nurodo teritorijos funkcines zonas ir nustato tose zonose galimas žemės naudojimo paskirtis ir būdus bei užstatymo intensyvumo ir aukštingumo reglamentus. BP sprendiniai ypač svarbūs priemiesčių žemės ūkio paskirties žemei, kadangi paskirtis riboja jos efektyviausią, paklausiausią panaudojimą gyvenamiesiems, komerciniams, pramoniniams statiniams užstatyti. Teritorijose, kuriose BP sprendiniai numato žemės ūkio paskirties keitimą – panaudojimą kitai paskirčiai, žemės sklypų paklausa ir vertingumas išauga.

Šalčininkų r. savivaldybės bendrasis planas rengimo stadijoje, nėra patvirtintas, todėl žemės masiniame vertinime nėra naudojamas.

4.15. Paskirties – *kita*, naudojimo būdo – *bendro naudojimo teritorijos*, žemės vertinimas

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu 2005 m. kovo 15 d. Nr. 3d-142 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 515 „Dėl žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų taisyklių 10.3 punkte nurodoma, kad žemės naudojimo būdų – gyvenamųjų teritorijų, visuomeninių teritorijų, bendrojo naudojimo teritorijų žemės sklypai, atliekant masinį vertinimą, sugrupuojami į gyvenamųjų teritorijų žemės naudotojų grupę (Žin., 2005 03 19, Nr. 36-1194). Analizuojant nurodytos grupės žemės 1 aro pardavimo kainas, nustatyta, kad žemės naudojimo būdo *bendro naudojimo teritorijos* žemės sklypai, palyginti su žemės sklypų naudojimo būdo *gyvenamosios teritorijos* žemės sklypais, rinkoje parduodami mažesnėmis kainomis. Vertintojas,

siekdamas atsižvelgti į nurodytą aplinkybę, atliko papildomą žemės sklypų 1 aro pardavimo kainų analizę, ir nustatė kainų skirtumo koeficientą *BnTer*. Koeficiento apskaičiavimai pateikiami lentelėje.

Koeficiento *BnTer* apskaičiavimas

Žemės sklypų naudojimo būdo „bendro naudojimo teritorijos“, 1 aro kaina, Lt	Žemės sklypų naudojimo būdo „gyvenamosios teritorijos“, 1 aro kaina, Lt
6077	9000
9001	12224
10000	14984
11954	15000
Aritmetinis vidurkis 9258	Aritmetinis vidurkis 12802

$$\text{Koeficiento apskaičiavimas: } BnTer = \frac{9258Lt}{12802Lt} = 0,72$$

Atlikus skaičiavimus, nustatyta, kad žemės naudojimo būdo – *bendro naudojimo teritorijų* žemės sklypai rinkoje parduodami vidutiniškai 28 procentais mažesne kaina nei naudojimo būdo *gyvenamųjų teritorijų* žemės sklypų kainos. Vadovaujantis atliktu rinkos tyrimu, apskaičiuojant žemės sklypų naudojimo būdo *bendro naudojimo teritorijos* vertę naudojamas *gyvenamųjų teritorijų* naudotojų grupės vertinimo modelis, pakoreguotas *BnTer* koeficientu 0,72. Koeficiento panaudojimas vertei apskaičiuoti vertinimo programoje, taip pat ir interneto priemonėse, yra automatizuotas.

4.16. Konservacinės paskirties žemės vertinimas

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu 2005 m. kovo 15 d. Nr. 3d-142 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 515 „Dėl žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų taisyklių 10.1 punkte nurodoma, kad žemės ūkio, miškų ūkio, vandens ūkio, konservacinės paskirčių bei kitos paskirties žemės sklypai, kurių naudojimo būdas yra naudingų iškasenų teritorijos, teritorijos krašto apsaugos tikslams, atliekant masinį vertinimą sugrupuojami į žemės ūkio paskirties žemės sklypų (be mėgėjų sodų žemės sklypų ir sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypų) naudotojų grupę (Žin., 2005 03 19, Nr. 36-1194). Žemės masinio vertinimo ataskaitų viešo svarstymo metu fiksuojamos žemės savininkų pastabos, kad konservacinės paskirties žemė, kurią sudaro žemės naudojimo būdų – *gamtinių rezervatų ir kultūros paveldo objektų* žemės sklypai, dėl žemės naudojimo apribojimų yra mažiau paklausūs rinkoje nei žemės ūkio ir vandens ūkio žemės sklypai, todėl jų vertė yra mažesnė. Atlikus papildomą rinkos analizę, nustatyta, kad šalyje yra užfiksuota 14 konservacinės paskirties sklypų pardavimų, jų 1 ha kainos statistika nėra patikima ir nėra naudotina kainų skirtumo tarp žemės ūkio ir konservacinės paskirties kainų koeficientui apskaičiuoti ir pagrįsti. Atsižvelgiant į šią aplinkybę, konservacinės paskirties žemės vertės skirtumo koeficientas nustatytas atliktu atestuotų ir praktinę turto vertinimo patirtį turinčių nekilnojamojo turto vertintojų apklausą. Apibendrinant jų išsakytus argumentus ir nuomones, ekspertiškai nustatytas konservacinės paskirties žemės koeficientas *Pask* – 0,9. Koeficiento panaudojimas vertei apskaičiuoti vertinimo programoje, taip pat ir interneto priemonėse, yra automatizuotas.

4.17. Paskirties – *kita*, naudojimo būdo – *rekreacijos teritorijos*, žemės vertinimas

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu 2005 m. kovo 15 d. Nr. 3d-142 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 515 „Dėl žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų taisyklių 10.4 punkte nurodoma, kad kitos paskirties žemės sklypai, kurių naudojimo būdas yra komercinės paskirties objektų teritorijos ir rekreacinės teritorijos, atliekant masinį vertinimą, sugrupuojami į komercinės paskirties žemės sklypų naudotojų grupę (Žin., 2005 03 19, Nr. 36-1194).

Žemės masinio vertinimo ataskaitų viešo svarstymo metu fiksuojamos žemės savininkų pastabos, kad naudojimo būdo – rekreacinės teritorijos, žemės panaudojimas yra apsunkintas papildomomis užstatymo sąlygomis, privalomais architektūros, statinių apdailos, ekologijos reikalavimais, dažnai tokiems sklypams numatomi pravažiavimo, praėjimo servitutai, viešas pateikimas. Dėl ankščiau nurodytų aplinkybių žemės sklypai naudojimo būdo – rekreacinės teritorijos, yra mažiau paklausūs rinkoje nei

komercinės paskirties objektų teritorijos, todėl jų vertė yra mažesnė. Atlikus papildomą analizę, nustatytas rekreacinio naudojimo žemės sklypų vertę mažinantis koeficientas, rinkos duomenys ir skaičiavimai pateikti toliau lentelėje.

Koeficiento Naub_BIN apskaičiavimas

Eil. Nr.	Savivaldybė	Žemės sklypų 1 aro kaina Lt		Skirtumų koeficientas
		Naudojimo būdas - rekreacinės teritorijos	Naudojimo būdas - komercinės paskirties objektų teritorijos	
1	2	3	4	5
1	Klaipėdos r. sav.	671	1943	0.35
2	Klaipėdos r. sav.	790	1943	0.41
3	Molėtų r. sav.	1355	2000	0.68
4	Molėtų r. sav.	1374	2000	0.69
5	Molėtų r. sav.	2063	2766	0.75
6	Molėtų r. sav.	2100	2766	0.76
7	Švenčionių r. sav.	1188	1620	0.73
8	Švenčionių r. sav.	831	1451	0.57
9	Ignalinos r. sav.	229	338	0.68
10	Kretingos r. sav.	1115	1389	0.80

Aritmetinis vidurkis: 0.64

Mediana: 0.68

Lentelės 3 skiltyje pateiktos žemės sklypų vietos požiūriu panašiose teritorijose naudojimo būdo – rekreacinės teritorijos, sandorių 1 aro kainos, 4 skiltyje žemės sklypų naudojimo būdo – komercinės paskirties objektų teritorijos, sandorių 1 aro kainos. Kainų priklausomybės koeficientai apskaičiuoti 3 skilties kainas dalinant iš 4 skilties kainų, skaičiavimų rezultatai pateikti lentelės 5 skiltyje. Gautų koeficientų reikšmės kinta 0,35-0,76 intervale, jų aritmetinis vidurkis – 0,64, mediana – 0,68. Siekiant objektyviausio rezultato vertinimui tinkamiausias medianinis dydis – 0,68, kuris eliminuoja ekstremines koeficientų reikšmes.

Išvada. Komercinės paskirties grupės modeliu vertinant žemės sklypus paskirties – kita, naudojimo būdo – rekreacinės teritorijos, taikomas vertę mažinantis koeficientas Naub_BIN – 0,68. Koeficientas žemės sklypų vidutinei rinkos vertei nustatyti vertinimo programoje, taip pat ir interneto priemonėse, taikomas automatizuotai.

5. ŽEMĖS SKLYPŲ VIDUTINĖS RINKOS VERTĖS APSKAIČIAVIMAS

5.1. Žemės sklypo vidutinės rinkos vertės skaičiavimui būtini duomenys

Žemės sklypo vidutinei rinkos vertei (toliau – VRV) apskaičiuoti būtini duomenys, vertės apskaičiavimo veiksmas ir ataskaitos informacijos panaudojimas pateikti 6 paveiksle tokia tvarka:

1. Žemės sklypo adresas.
2. Žemės sklypo charakteristikos:
 - žemės sklypo paskirtis,
 - žemės sklypo bendras plotas,
 - žemės sklypo naudingas plotas (žem. ū. pask. grupei),
 - žemės sklypo nenaudingas plotas (žem. ū. pask. grupei),
 - miško plotas (žem. ū. pask. grupei),
 - žemės ūkio naudmenų našumo balas (žem. ū. pask. ir tvenkinių žuvininkystės ū. žemei).
3. Vertės zonos, kurioje yra vertinamas žemės sklypas, numeris.
4. Žemės sklypo vertės apskaičiavimo modelis.
5. Žemės sklypo bendro ploto vertė, neatsižvelgus į pataisas.
6. Žemės sklypo, jei paskirtis *kita (daugiaaukščių statinių teritorija)* arba pobūdis *daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos*, vertinimo modelis;
7. Miško žemės (be medynų) vertės pataisa: Baz.vnt verte x (-MŠKf) x miško plotas.

8. Pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės vertės pataisa (vertinimo koeficientas 0.2).

9. Našumo balo pataisa.

10. Rekreatinių teritorijų žemės sklypų rekreacinis koeficientas.

Vertės apskaičiavimo modeliuose (formulėse) žemės ūkio paskirties grupės žemės sklypų plotai pateikiami hektarais (ha), o mėgėjų sodų, gyvenamųjų teritorijų, komercinės paskirties, pramonės ir sandėliavimo paskirčių grupių žemės sklypų plotai – arais (a).

Viso žemės sklypo vidutinė rinkos vertė apvalinama atsižvelgiant į vertės dydį:

10 Lt tikslumu - vertę apskaičiavus šimtais;

100 Lt tikslumu – vertę apskaičiavus tūkstančiais ir dešimtimis tūkstančių;

1000 tikslumu – vertę apskaičiavus šimtais tūkstančių ir didesnes.

Vertinimo modeliuose naudojamų ženklų paaiškinimas:

+ sumos ženklas;

– atimties ženklas arba ženklas, parodantis, kad laipsnio rodiklis neigiamas;

* (x) daugybos ženklas;

^(0.98345) kėlimo laipsniu ženklas ir laipsnio rodiklis (laipsnio rodiklio dydis gaunamas daugianarės regresinės analizės būdu).

Žemės vertinimo modeliuose naudojami sutrumpinimai:

Zona_SKL - verčių zonos vietos įtaką įvertinantis santykinis dydis, skaliarinis skaičius;

ŽBpl_RKS - žemės sklypo bendras plotas (ha, a) absoliučiu dydžiu;

ŽBpl_RKL - žemės sklypo bendras plotas (ha, a) žemės sklypo 1 a (1 ha) kainos mažėjimui (didėjimui) įvertinti, žemės sklypo plotui didėjant (mažėjant);

Žuvininkystės tvenkinių vertinimo modeliuose naudojami sutrumpinimai:

Bazinė vertė - žemės sklypo vertė, neatsižvelgus į našumo balo ir nenaudingo ploto pataisą;

ZBpl - žemės sklypo bendras plotas (ha);

NenPl - žemės sklypo pelkių, pažeistos, nenaudojamos žemės plotų suma ha (nenaudingas plotas);

NasBl - žemės sklypo našumo rodiklis balais, įregistruotas Registre;

Našumo balo pataisa - pataisa, įvertinanti žemės sklypo vertės padidėjimą (sumažėjimą) dėl vertinamo žemės sklypo ir žemės sklypų, kurių pardavimo kainų pagrindu parengtas vertinimo modelis, našumo balų vidurkio skirtumo;

Žemės ūkio paskirties sklypų pataisoms apskaičiuoti naudojami sutrumpinimai:

Baz.vnt vertė - bazinio vieneto vertė – žemės sklypo 1 ha vertė, gauta žemės sklypo pagal modelį apskaičiuotą (neatsižvelgiant į pataisą) vertę padalinus iš žemės sklypo bendro ploto;

Miško plotas - miškų ūkio paskirties žemės sklypo dalis arba visas žemės sklypas, kurį sudaro žemės naudmena – miškas, arba žemės ūkio paskirties žemės sklypo dalis, kurią sudaro žemės naudmena – miškas;

Nenaudingas plotas - žemės sklypo pelkių, pažeistos, nenaudojamos žemės plotų suma ha;

Sklypo našumo balas - žemės sklypo našumo rodiklis balais, įregistruotas Registre;

Vidutinis zonos

našumo balas - žemės sklypų, kurių pardavimo kainų pagrindu parengtas vertinimo modelis, našumo balų vidurkis;

Bazinis plotas

(naudingas plotas) - žemės sklypo dalis arba visas žemės sklypo plotas, kurį sudaro žemės naudmena – ariamos, sodų, pievų ir ganyklų, kelių, užstatytos, vandens, medžių ir krūmų želdinių, plotų suma;

Pataisa - žemės sklypo vertės pataisa, taikoma sklypo nenaudingam plotui, miško plotui ir našumo balui įvertinti;

Krekeac - žemės sklypų rekreacinis koeficientas įvertina žemės ūkio paskirties žemės sklypų naudojimo būdą – rekreacinio naudojimo žemės sklypai;

	vandens telkinių rekreacinis koeficientas įvertina vandens ūkio paskirties žemės sklypų naudojimo būdą – rekreaciniai vandens telkiniai;
Kdaugiaauk	- koeficientas, įvertinantis žemės sklypus, kurių paskirtis <i>kita (daugiaaukščių statinių teritorija)</i> pobūdžiai daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos, ir daugiaaukščių gyvenamųjų pastatų ir bendrabučių statybos;
Bplan	- koeficientas, įvertinantis žemės ūkio paskirties žemę teritorijose, kuriose pagal bendro plano sprendinius numatoma keisti paskirtį;
BnTer	- koeficientas, įvertinantis paskirties <i>kita</i> , naudojimo būdo – <i>bendro naudojimo teritorijos</i> žemę.
Pask_BIN	- koeficientas, įvertinantis konservacinės paskirties žemę;
Naub_BIN	- koeficientas, įvertinantis paskirties – <i>kita</i> , naudojimo būdo – rekreacinės teritorijos, žemę.

5.2. Vidutinės rinkos vertės apskaičiavimo veiksmų eiliškumas

1. Pagal žemės sklypo adresą žemės verčių žemėlapyje nustatoma žemės sklypo dislokacija, fiksuojamas verčių zonos, kurioje yra vertinamasis žemės sklypas, numeris (6 pav. A rodyklė, zona 26.3), o pagal vertinamo žemės sklypo naudojimo paskirtį iš dokumento „Vertinimo modeliai“ parenkamas vertinimo modelis (šiuo pavyzdys žemės ūkio paskirties žemė), taip pat vietos įtakos koeficientas *Zona_SKL* (6 pav. B rodyklė, skaičius 1.505926);

2. Į parinktą modelį (rodyklė C) įstačius žemės sklypo charakteristikas atitinkančius rodiklius ir atlikus matematinius veiksmus, gaunama vidutinė rinkos vertė (rodyklė D):

- gyvenamųjų teritorijų žemės sklypų: namų valdų, kitos paskirties žemės sklypų, kurių naudojimo būdas yra gyvenamosios teritorijos, visuomeninių teritorijų, bendrojo naudojimo (miestų miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendro naudojimo) teritorijų žemės;

- gyvenamųjų teritorijų (daugiaaukščių) žemės sklypų: kitos (daugiaaukščių statinių teritorija) paskirties arba daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos pobūdžio;

- mėgėjų sodų žemės sklypų: mėgėjų sodų ir sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypų;

- komercinės paskirties žemės sklypų: kitos paskirties žemės sklypų, kurių naudojimo būdas yra komercinės paskirties objektų teritorijos bei rekreacinės teritorijos;

- pramonės ir sandėliavimo žemės sklypų: kitos paskirties žemės sklypų, kurių naudojimo būdas yra pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos, inžinerinės infrastruktūros teritorijų, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijų žemės. Žemės sklypai, neįvardinti šiuose punktuose, ir žemės sklypai, kuriems nustatyti skirtingi žemės naudojimo būdai ar pobūdžiai, tačiau neidentifikuotos jų dalys tame žemės sklype, vertinami pagal tą žemės naudotojų grupę, kuri vyrauja konkrečios žemės sklypo verčių zonoje.

3. Žemės ūkio paskirties grupei (be mėgėjų sodų žemės sklypų ir sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypų) priklausančių paskirčių – žemės ūkio paskirties žemės sklypų, miškų ūkio paskirties žemės sklypų, vandens ūkio paskirties žemės sklypų, konservacinės paskirties žemės sklypų bei kitos paskirties žemės sklypų, kurių naudojimo būdas yra naudingų iškasenų teritorijos, teritorijos krašto apsaugos tikslams, vidutinės rinkos vertės apskaičiavimo eiliškumas parodytas 6 paveiksle E, F, G ir H rodyklėmis. Bendra pataisų apskaičiavimo formulė pateikta 6 pav. G skiltyje. Detaliau pataisų apskaičiavimas aprašomas šio skyriaus 3.1, 3.2 ir 3.3 punktuose. Bendra pataisa yra 3.1, 3.2 ir 3.3 punktuose gautų pataisų suma:

3.1. Miškų ūkio paskirties (be medynų) žemės sklypų ir miškų žemės (be medynų) žemės ūkio paskirties žemės sklypuose vertinimas atliekamas nustatant pataisą, kuri apskaičiuojama pagal formulę: $Baz.vnt\ vertė \times (MšKf) \times Miško\ plotas$.

Miško pataisos koeficientas *MšKf* apskaičiuojamas taip:

Jei *Baz.vnt vertė* ≤ 6400 , tai $MšKf = 0,75$;

Jei *Baz.vnt vertė* > 6400 , tai $MšKf = ((Baz.vnt\ vertė \times 0,995 - 1600)) / Baz.vnt\ vertė$.

Apskaičiuojant miško žemės vertę, neatsižvelgiama į žemės našumą.

3.2. Nenaudingo ploto, kurį sudaro pelkė, nenaudojama ir pažeista žemė, užfiksuota žemės sklypo registre, vertinimas atliekamas nustatant pataisą, kuri apskaičiuojama pagal formulę:

Baz.vnt verte x (-0,8) x Nenaudingas plotas.

3.3. Žemės našumo balo pataisa apskaičiuojama pagal formulę (pataisa neskaičiuojama miško žemei):

Baz.vnt verte x [(Sklypo našumo balas - Vidutinis zonos našumo balas) x Našumo balo koeficientas x Bazinis pl].

Sklypo našumo balas yra užfiksuotas nekilnojamojo turto registre, vidutinis našumo balas parenkamas pagal žemės sklypo verčių zonos numerį iš vertinimo modelio lentelės (E, F rodyklės 6 pav.). Našumo balo koeficientas yra lygus 0,01. Bazinis plotas – žemės sklypo plotas be pelkės, nenaudojamos, pažeistos ir mišku užimtos žemės, užfiksuotos žemės sklypo registre. Ši pataisa gali būti teigiama ir neigiama.

3.4. Žemės sklypų, esančių nustatyta tvarka patvirtintose rekreacinėse teritorijose (žemės ūkio paskirties žemės sklypų naudojimo būdas – rekreacinio naudojimo žemės sklypai, ir vandens ūkio paskirties žemės sklypams naudojimo būdas – rekreaciniai vandens telkiniai), vertė koreguojama verčių zonoms nustatytu žemės sklypų rekreaciniu koeficientu (H rodyklė 6 pav.). Rekreaciniu koeficientu didinama tik 3 ha ploto vertė, likęs žemės sklypo plotas vertinamas pagal modelį be rekreacinio koeficiento. Rekreacinių koeficientų reikšmės pagal verčių zonas pateikiamos dokumente „Verčių pataisos ir rekreaciniai koeficientai“.

Kdaugiaauk koeficientas įvertina žemės sklypus, kurių paskirtis *kita (daugiaaukščių statinių teritorija)*, pobūdžiai daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos, ir daugiabučių gyvenamųjų pastatų ir bendrabučių statybos. Koeficientas *Bplan* įvertina žemės ūkio paskirties žemę teritorijose, kuriose pagal bendro plano sprendimus numatomas paskirties keitimas. Koeficientas *BnTer* įvertina gyvenamųjų teritorijų grupės modeliu vertinamą žemę, kurios paskirtis *kita*, naudojimo būdas bendro naudojimo teritorijos. Koeficientas *Pask_BIN* įvertina konservacinės paskirties žemę, vertinamą pagal žemės ūkio paskirties grupės modelį. Koeficientas *Naub_BIN* įvertina komercinės paskirties grupės modeliu vertinamą žemę, kurios naudojimo būdas – rekreacinės teritorijos.

Koeficientų panaudojimas, apskaičiuojant žemės sklypų vidutinės rinkos vertės vertinimo programoje, taip pat ir interneto priemonėse, yra automatizuotas.

1.1. Adresas

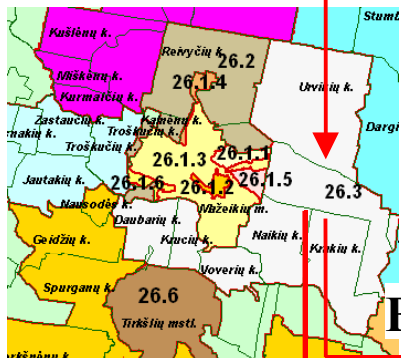
savivaldybė, miestas,
miestelis, seniūnija,
kaimas, gatvė, Nr.

1.2. Sklypo charakteristikos

- žemės sklypo paskirtis
- žemės sklypo bendras plotas
- žemės sklypo naudingas plotas (žem.ūk.pask. grupei)
- Žemės sklypo nenaudingas plotas (žem.ūk.pask.grupei)
- Miško plotas (žem.ūk.pask.grupei)
- žemės ūkio naudmenų našumo balas (žem.ūk.pask.žemei)

A

Savivaldybės teritorijos žemės verčių
žemėlapis pavyzdys

Žemės vertinimo modelio (ataskaitos 5 skyrius) pavyzdys

Mažeikių r. sav. Lapas 1 iš 6

Žemės ūkio paskirties žemė Daugiklis:

Modelis Nr.: 9 Mažeikių rajono žemės ūkio žemė Zona_SKL $^{(1.026)}$ * ZBpl_RKL $^{(-0.04)}$ * (1786.458 * ZBpl_RKS)

Modelio koeficientų reikšmė

C

Verčių zonos		Zymėjimas: Zona_SKL		Laipsnis: 1.026	
Zona	Pagrindas	Zona	Pagrindas	Zona	Pagrindas
26.1.2	7	26.1.5	6	26.1.7	6
26.1.8	6	26.1.9	5	26.2	2.57284
26.3	1.505926	26.4	1.7	26.5	1.429136
26.6	1.8	26.7	1.238025	26.8	1.3
26.9	1.5	26.10	1.15	26.11	1.218272
26.12	1.5	26.13	1.225432	26.14	1.178519
26.15	1				

D

Kitų pataisų rodikliai ir koeficientai:

Zonos Nr.	Vidutinis našumo balas	Našumo balo koeficientas	Žemės sklypų rekreacinis koeficientas	Vandens telkinių rekreacinis koeficientas
26.1.4	0.00	0.01		
26.1.8	0.00	0.01		
26.2	42.38	0.01	1.86	1.86
26.3	45.04	0.01	2.19	2.19
26.4	0.00	0.01	2.19	2.19
26.5	48.56	0.01	1.38	1.38

F

H

Našumo balo pataisa =

=Baz.vnt verte x (Sklypo našumo balas – Vidutinis našumo balas) x 0.01 x Bazinis pl;

Žemės ūkio paskirties sklypų bendra pataisa:

Pataisa=Baz.vnt verte x { -0.6 x Miško plotas -0.8 x Nenaudingas plotas }

G

Žemės sklypų, esančių nustatyta tvarka patvirtintose rekreacinėse teritorijose, 3 ha plotui taikomi rekreaciniai koeficientai, likęs plotas vertinamas be rekreacinio koeficiento

Žemės sklypo vidutinė rinkos vertė - VRV

6 pav. Žemės sklypo vidutinės rinkos vertės apskaičiavimo schema

5.3. Vidutinės rinkos vertės apskaičiavimo pavyzdžiai

Bendros taisyklės.

Verčių zonos numeris pagal sklypo adresą surandamas Savivaldybės teritorijos žemės vertinimo masiniu būdu ataskaitos žemės verčių žemėlapyje, pasinaudojant verčių zonų tekstiniu aprašymu, pateikiamu ataskaitos 3.3.2 papunkčio lentelėje, ir interneto puslapyje <http://www.registrucentras.lt/ntr/masvert> pateikiamoje žemės masinio vertinimo medžiagoje.

Dokumente „Vertinimo modeliai“ visų žemės naudojimo paskirčių vertės apskaičiavimo modeliuose (formulėse) žemės ūkio paskirties grupės žemės sklypų plotai pateikiami hektarais (ha), o mėgėjų sodų, gyvenamųjų teritorijų, komercinės paskirties, pramonės ir sandėliavimo paskirčių grupių žemės sklypų plotai – arais (a).

1 pavyzdys. Žemės ūkio paskirties žemės sklypų vidutinės rinkos vertės apskaičiavimas.

Duomenys apie žemės sklypą:

Adresas: Šalčininkų r. sav., Pabarės sen., Buivydu k.;

Paskirtis: žemės ūkio;

Žemės ūkio naudmenų našumo balas: 38;

Žemės sklypo bendras plotas: 3,3 ha;

Naudingas plotas: 2,1 ha (bazinis plotas, gautas sudedant ariamos, sodų, pievų ir ganyklų, kelių, užstatytos, vandenų medžių ir krūmų želdinių plotus, nurodytus žemės sklypo registro išrašė);

Nenaudingas plotas: 0,4 ha (plotas gautas sudedant pelkių, pažeistos ir nenaudojamos žemės plotus, nurodytus žemės sklypo registro išrašė);

Miško plotas: 0,8 ha, nurodytas registro išrašė.

Iš dokumento „Vertinimo modeliai“ parenkamas žemės ūkio paskirties žemės vertinimo modelis.

Šalčininkų r. sav.

Žemės ūkio paskirties žemė

Modelis Nr.: 8064. $Zona_SKL^{(1,006)} * (0,9)^{Pask_BIN} * \check{Z}Bpl_RKL^{(-0,05)} * (2460 * \check{Z}Bpl_RKS)$

Pastaba: Žiūrekite šios paskirties žemės sklypų vertės pataisas priede.

Modelio koeficientų reikšmės

Verčių zonos		Pagrindas: Zona_SKL		Laipsnis: 1.006	
43.1.2	2.704	43.2	1.039	43.3	1.249
43.4	1.039	43.5	1.039	43.6	0.842
43.7	0.842	43.8	0.842	43.9	0.842
43.10	0.842	43.11	0.842	43.12	1.0
43.13	1.039	43.14	0.699	43.15	0.699
43.16	0.699	43.17	1.0	43.18	1.039
43.19	0.805	43.20	0.608	43.21	0.557
43.22	1.249	43.23	0.94	43.24	0.682
Paskirtis		Laipsnis: Pask_BIN		Pagrindas: 0.9	
Konservacinė		1.0			

I modelį įrašome reikšmes - $\check{Z}Bpl_RKL = 3.3$ ha, $\check{Z}Bpl_RKS = 3.3$ ha. Pagal žemės sklypo adresą žemės verčių žemėlapyje sklypas yra 43.20 verčių zonoje (Šalčininkų r. sav., Pabarės sen., Buivydu k. taip pat yra tekstiniame verčių zonos 43.20 aprašyme), $Zona_SKL = 0.608$. Atliekame aritmetinius veiksmus:

$$0.608^{1.006} * 3.3^{-0.05} * 2460 * 3.3 = 0.606188 * 0.942051 * 2460 * 3.3 = 4\,636 \text{ Lt.}$$

Apskaičiuojame žemės sklypo miško ir nenaudingo ploto pataisas ir žemės našumo balo pataisą. Apskaičiavimo formulė ir našumo balo vidurkiai pagal zonas pateikiami dokumente „Verčių pataisos ir rekreaciniai koeficientai“, fragmentas pateikiamas žemiau.

Žemės ūkio ir miškų ūkio paskirties žemės sklypų vertės bendra pataisa:

Baz.vnt verte x { -MšKf x Miško plotas -0,8 x Nenaudingas plotas +[(Sklypo našumo balas - Vidutinis zonos našumo balas) x Našumo balo koeficientas x Bazinis pl] } Miško pataisos koeficientas MšKf: Jei Bazinė vieneto vertė <=6400 tai 0,75 , jei >6400 tai skaičiuojamas: ((Baz.vnt verte*0,995-1600))/Baz.vnt verte

Pataisų rodikliai ir koeficientai:

Zonos Nr.	Vidutinis našumo balas	Našumo balo koeficientas	Žemės sklypų rekreacinis koeficientas	Vandens telkinių rekreacinis koeficientas
43.1				
43.1.1				
43.1.2	35,47	0,010	4,000	4,000
43.2	32,75	0,010	4,000	4,000
43.3	37,52	0,010	4,000	4,000
43.4	32,75	0,010	4,000	4,000
43.5	32,75	0,010	4,000	4,000
43.6	37,80	0,010	4,000	4,000
43.7	37,80	0,010	4,000	4,000
43.8	37,80	0,010	4,000	4,000
43.9	37,80	0,010	4,000	4,000
43.10	37,80	0,010	4,000	4,000
43.11	37,80	0,010	4,000	4,000
43.12	37,07	0,010	4,000	4,000
43.13	32,75	0,010	4,000	4,000
43.14	34,82	0,010	4,000	4,000
43.15	34,82	0,010	4,000	4,000
43.16	34,82	0,010	4,000	4,000
43.17	37,07	0,010	4,000	4,000
43.18	32,75	0,010	4,000	4,000
43.19	35,25	0,010	4,000	4,000
43.20	38,03	0,010	4,000	4,000
43.21	34,07	0,010	4,000	4,000
43.22	37,52	0,010	4,000	4,000
43.23	32,36	0,010	4,000	4,000
43.24	30,29	0,010	4,000	4,000

Apskaičiuojama Baz.vnt vertė.

Baz.vnt vertė = 4 636 Lt / 3,3 ha = 1 405 Lt;

Baz. vertė < 6400, todėl MšKf = 0.75

Vidutinis našumo balas 43.20. verčių zonai 38.03.

Apskaičiuojame pataisą įstatydami reikšmes į formulę:

Pataisa = 1405 x {-0.75 x 0,8 ha -0.8 x 0,4 ha + [(38 – 38.03) x 0.01 x 2,1 ha]} = 1405 x {-0.6 –0.32 + [-0.03 x 0.01 x 2.1]} = 1405 x (-0.92) - 1405 x 0.00063 = -1293 Lt – 0,88515 Lt = -1294 Lt.

Apskaičiuojama žemės sklypo vidutinė rinkos vertė (VRV):

VRV = 4 636 Lt – 1 294 Lt = 3 342 Lt

Išvada. Šalčininkų r. sav., Pabarės sen., Buivydų k. žemės ūkio paskirties žemės sklypo 3,3 ha bendro ploto, 38 žemės ūkio naudmenų našumo balo, vidutinė rinkos vertė yra 3 300 Lt.

Tais atvejais, kai Baz.vnt vertė >6400, priimkime šiame pavyzdyje Baz.vnt vertė = 10 000 Lt,

tada sklypo bazinė vertė = 10 000 x 3,3 = 33 000 Lt;

MšKf = ((Baz.vnt verte x 0,995-1600)) / Baz.vnt verte = ((10 000 x 0,995-1600)) / 10 000 = 0,835.

Pataisa = 10 000 x {-0.835 x 0.8 ha miško plotas -0.8 x 0.4 ha nenaudingas plotas+ [(38 – 38,03) x 0.01 x 2.1 ha]} = 10 000 x {-0.668 – 0.32 + [-0.03 x 0.01 x 2.1 ha]} = 10 000 x (-0.98863) + 10 000 x 0.06 = - 9 886 + 600 = - 9 286 Lt.

VRV = 33 000 Lt – 9 286 Lt = 23 714 Lt.

VRV suapvalinus = 24 000 Lt.

Išvada. Šalčininkų r. sav., Pabarės sen., Buivydu k. žemės ūkio paskirties žemės sklypo 3,3 ha bendro ploto, 38 žemės ūkio naudmenų našumo balo, vidutinė rinkos vertė yra 24 000 Lt.

Žemės ūkio paskirties žemės sklypų, kurie yra priskirti rekreacinėms teritorijoms, vidutinė rinkos vertė apskaičiuojama žemės sklypo 3 ha ploto vertę padauginant iš žemės sklypų rekreacinio koeficiento, pateikiamo dokumente „Verčių pataisos ir rekreaciniai koeficientai“ žemės ūkio paskirties žemės VRV modelio lentelėje; o ploto, viršijančio 3 ha plotą, vertė apskaičiuojama be rekreacinio koeficiento. Taigi pateikto rekreacinio naudojimo žemės sklypo (taip pat ir vandens ūkio paskirties žemės sklypo, kurio naudojimo būdas - rekreaciniai vandens telkiniai) VRV apskaičiuojama taip:

43.20 verčių zonai rekreacinio koeficiento reikšmė – 4;

3 ha ploto vertė = $3\,342 / 3,3 \text{ ha} \times 3 \text{ ha} \times 4 = 12\,153 \text{ Lt}$;

0,3 ha ploto vertė = $3\,342 \text{ Lt} / 3,3 \text{ ha} \times 0,3 \text{ ha} = 304 \text{ Lt}$;

3,3 ha ploto VRV = 12 457 Lt.

Išvada. Šalčininkų r. sav., Pabarės sen., Buivydu k. rekreacinio naudojimo žemės ūkio paskirties žemės sklypo 3.3 ha bendro ploto, 38 žemės ūkio naudmenų našumo balo, vidutinė rinkos vertė yra 12 500 Lt.

2 pavyzdys. Žemės ūkio paskirties žemės sklypų, kurių naudojimo pobūdis – tvenkinių žuvininkystės ūkių, vidutinės rinkos vertės apskaičiavimas

Duomenys apie žemės sklypą:

Adresas: Šalčininkų r. sav., Pabarės sen., Buivydu k.;

Paskirtis: žemės ūkio;

Naudojimo pobūdis: tvenkinių žuvininkystės ūkių;

Žemės ūkio naudmenų našumo balas: 32;

Žemės sklypo bendras plotas: 25 ha;

Žemės sklypo nenaudingas plotas: 5 ha;

Verčių zonos numeris: 43.20 (nustatomas Šalčininkų r. sav. žemės verčių žemėlapyje);

Vidutinis našumo balas 43.20 verčių zonai: 38.03 (parenkamas lentelėje „Kitų pataisų rodikliai ir koeficientai“).

Tvenkinių žuvininkystės ūkių vertinimo modelis pateikiamas dokumente „Verčių pataisos ir rekreaciniai koeficientai“, fragmentas pateiktas toliau.

Žuvininkystės tvenkinių vertinimas:

Bazinė vertė = $506,6 + ZBpl * 1272,7$ Tvenkinio našumo balo pataisa = $(TvNašBI - 21,7) * (Bazinė vertė / ZBpl) * 0,01 * (ZbPl - NenPl)$; Sklypo vertė = Bazinė vertė + Tvenkinio našumo balo pataisa

Apskaičiuojama bazinė vertė: Bazinė vertė = $506,6 + ZBpl * 1272,7 = 506,6 + 25 \text{ ha} * 1272,7 = 32\,324 \text{ Lt}$.

Apskaičiuojama našumo balo pataisa:

$(32 - 38,03) * (32\,324 \text{ Lt} / 25 \text{ ha}) * 0,01 * (25 \text{ ha} - 5 \text{ ha}) = -6,03 * 1293 * 0,01 * 20 = -1\,559 \text{ Lt}$

Apskaičiuojama sklypo VRV: $32\,324 \text{ Lt} - 1\,559 \text{ Lt} = 30\,765 \text{ Lt}$.

Išvada. Šalčininkų r. sav., Pabarės sen., Buivydu k. žemės sklypo žemės ūkio paskirties, naudojimo būdo – tvenkinių žuvininkystės ūkių, 25 ha bendro ploto, 32 žemės ūkio naudmenų našumo balo, vidutinė rinkos vertė yra 31 000 Lt.

3 pavyzdys. Mėgėjų sodų, gyvenamųjų teritorijų, komercinės paskirties, pramonės ir sandėliavimo paskirčių grupių žemės sklypų vidutinės rinkos vertės apskaičiavimas.

Duomenys apie žemės sklypą:

Adresas: Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl.;

Paskirtis: kita;

Naudojimo būdas: gyvenamosios teritorijos;

Plotas: 11 a.

Pagal paskirtį dokumente „Vertinimo modeliai“ surandamas vertinimo modelis „Gyvenamųjų teritorijų žemė“. Dieveniškių mstl. yra 43.16 verčių zonoje – Zona_SKL yra 0.461 (modelis su lentelėmis pateiktas toliau).

Modelis Nr.: 8063. $Zona_SKL^{(0,9795)} * (0,9)^{ŽBpl_BIN} * (0,72)^{BnTer_BIN} * ŽBpl_RKL^{(-0,0383)} * (526 * ŽBpl_RKS)$

Modelio koeficientų reikšmės

Verčių zonos		Pagrindas: Zona_SKL		Laipsnis: 0.9795	
43.1.1	2.654	43.1.2	1.627	43.2	1.31
43.3	1.196	43.4	1.048	43.5	1.196
43.6	0.641	43.7	0.461	43.8	0.461
43.9	0.461	43.10	0.461	43.11	0.461
43.12	1.117	43.13	0.79	43.14	0.641
43.15	0.461	43.16	0.461	43.17	1.0
43.18	1.048	43.19	0.641	43.20	0.404
43.21	0.404	43.22	1.0	43.23	0.79
43.24	0.461				
Bendras žemės plotas		Laipsnis: ŽBpl_BIN		Pagrindas: 0.9	
0,01-4	1.0	4,01-100000	0.0		
Bendro naudojimo teritorija		Laipsnis: BnTer_BIN		Pagrindas: 0.72	
Bendro naudojimo teritorija	1.0				

Žemės sklypo vidutinė rinkos vertė apskaičiuojama taip:

$$0.461^{0.9795} \times 0.9^{0.0} \times 11^{-0.0383} \times 526 \times 11^a = 2\,472 \text{ Lt.} \approx 2\,500 \text{ Lt.}$$

Išvada. Šalčininkų r. sav., Dieveniškių mstl. esančio kitos paskirties, naudojimo būdo – gyvenamųjų teritorijų, 11 arų žemės sklypo vidutinė rinkos vertė yra 2 500 Lt.

Tokiu pačiu principu, kaip gyvenamųjų teritorijų grupės žemės sklypams, vidutinė rinkos vertė apskaičiuojama mėgėjų sodų, komercinės paskirties, pramonės ir sandėliavimo paskirčių grupių žemės sklypams.

4 pavyzdys. Miškų ūkio paskirties (be medynų) žemės sklypų ir miškų žemės (be medynų) žemės ūkio paskirties žemės sklypuose vertinimas.

Miškų ūkio paskirties žemės sklypo vidutinės rinkos vertės apskaičiavimui duomenys pateikiami žemiau:

Adresas – Šalčininkų r. savivaldybė, Baltosios Vokės sen., Rudnios k.;

Paskirtis – Miškų ūkio paskirties;

Plotas – 2,46 ha.

Pagal paskirtį dokumente „Vertinimo modeliai“ parenkamas žemės ūkio paskirties žemės grupės vertinimo modelis:

Modelis Nr.: 8064. $Zona_SKL^{(1,006)} * (0,9)^{Pask_BIN} * ŽBpl_RKL^{(-0,05)} * (2460 * ŽBpl_RKS)$

Pastaba: Žiūrekite šios paskirties žemės sklypų vertės pataisas priede.

Modelio koeficientų reikšmės

Verčių zonos		Pagrindas: Zona_SKL		Laipsnis: 1.006	
43.1.2	2.704	43.2	1.039	43.3	1.249
43.4	1.039	43.5	1.039	43.6	0.842
43.7	0.842	43.8	0.842	43.9	0.842
43.10	0.842	43.11	0.842	43.12	1.0
43.13	1.039	43.14	0.699	43.15	0.699
43.16	0.699	43.17	1.0	43.18	1.039
43.19	0.805	43.20	0.608	43.21	0.657
43.22	1.249	43.23	0.94	43.24	0.682
Paskirtis		Laipsnis: Pask_BIN		Pagrindas: 0.9	
Konservacinė	1.0				

Pagal žemės sklypo adresą surandamas verčių zonos numeris – Šalčininkų r. savivaldybėje, Rudnios k., yra verčių zonoje Nr. 43.18, $Zona_SKL$ yra 1.039, $Pask_BIN=0$, kadangi sklypas nėra konservacinės paskirties.

Žemės sklypo bazinė vertė apskaičiuojama taip:

$$1.039^{1.006} \times 0.9^{0.0} \times 2.46^{0.05} \times 2460 \times 2.46 \text{ ha} = 6\,012 \text{ Lt.}$$

Pastaba. Apskaičiuojant miškų ūkio paskirties žemės vidutinę rinkos vertę žemės našumo balo pataisa neskaičiuojama.

$$\text{Bazinė 1 ha vertė yra: } 6\,012 \text{ Lt} / 2.46 \text{ ha} = 2\,443 \text{ Lt} \approx 2\,400 \text{ Lt.}$$

Miško žemės vertės pataisos apskaičiavimui panaudojama formulė, kuri pateikiama dokumente "Verčių pataisos ir rekreaciniai koeficientai", fragmentas pateiktas toliau.

Šalčininkų r. sav.

Žemės ūkio paskirties žemės sklypų vertės bendra pataisa:

Baz.vnt vertė x { -MšKf x Miško plotas -0,8 x Nenaudingas plotas +[(Sklypo našumo balas - Vidutinis zonos našumo balas) x Našumo balo koeficientas x Bazinis pl] } Miško pataisos koeficientas MšKf: Jei Bazinė vieneto vertė <=6400 tai 0,75, jei >6400 tai skaičiuojamas: ((Baz.vnt vertė*0,995-1600))/Baz.vnt vertė

Tais atvejais, kai miško žemės bazinė 1 ha vertė didesnė už 6400 Lt, šiuo atveju $2400\text{Lt} < 6400\text{Lt}$, pataisa apskaičiuojama taip:

$$2\,400\text{Lt} * (-0.75) * 2.46 \text{ ha} = -4\,428 \text{ Lt.}$$

$$\text{Žemės sklypo vertė yra: } 6012 \text{ Lt} - 4\,428 \text{ Lt} = 1\,584 \text{ Lt} \approx 1\,600 \text{ Lt}$$

Išvada. Šalčininkų r. sav., miškų ūkio paskirties sklypo 43.18 verčių zonoje, 2.46 ha žemės sklypo vidutinė rinkos vertė yra 1 600 Lt.

ATASKAITOS RENGĖJAI VERTINTOJAI

Valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filialas

Filialo direktoriaus pavaduotojas

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus
vedėja, nekilnojamojo turto vertintoja
(kvalifikacijos pažymėjimas Nr. A 00050)

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus
vyresnioji vertintoja, nekilnojamojo turto
vertintoja asistentė (kvalifikacijos
pažymėjimas Nr. A 001350)

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus
vyresnioji vertintoja, nekilnojamojo turto
vertintoja asistentė (kvalifikacijos
pažymėjimas Nr. A 001349)

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus
l. e. vyresniosios vertintojos pareigas,
nekilnojamojo turto vertintoja asistentė
(kvalifikacijos pažymėjimas
Nr. A 001377)

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus
l. e. vyresniosios vertintojos pareigas

Vytautas Pliopa
Veronika Valentinavičienė
Mariana Makovskė
Olga Gorelik
Kristina Pulokaite
Karolina Šventickienė

6. LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymas, 1999 m. gegužės 25 d. Nr. VIII-1202. Valstybės žinios, 1999, Nr.52-1672.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. vasario 14 d. nutarimu Nr. 244 patvirtinta Turto vertinimo metodika. Valstybės žinios, 1996, Nr.16-426.
3. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 515 patvirtintos Žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklės. Valstybės žinios, 2003, Nr. 5-221.
4. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. 3D-25 „Dėl žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“, Žin. 2004-01-31, Nr. 17-512.
5. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2005 m. kovo 15 d. įsakymas Nr. 3D-142 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 515 „Dėl žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“, Žin. 2005-03-19, Nr. 36-1194.
6. Lietuvos Respublikos žemės fondas 2006 m. sausio 1d., Žemės ūkio ministerija, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro valstybės įmonė. Vilnius. 2006.
7. Lietuvos Respublikos žemės fondas 2007 m. sausio 1d., Žemės ūkio ministerija, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, valstybės įmonė Registrų centras. 2007.
8. Lietuvos Respublikos žemės fondas 2008 m. sausio 1d., Žemės ūkio ministerija, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, valstybės įmonė Registrų centras. 2008.
9. Lietuvos Respublikos žemės fondas 2009 m. sausio 1d., Žemės ūkio ministerija, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, valstybės įmonė Registrų centras. 2009.
10. Lietuvos Respublikos žemės fondas 2010 m. sausio 1d., Žemės ūkio ministerija, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, valstybės įmonė Registrų centras. 2010.
11. Lietuvos Respublikos žemės fondas 2011 m. sausio 1d., Žemės ūkio ministerija, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, valstybės įmonė Registrų centras. 2011.
12. Joseph K.Eckert, Richard R. Almy, Robert J. Gloudemans, 1990. Property appraisal and assessment administration, Chicago: International Association of Assessing Officers.
13. Gloudemans R. J. Mass Appraisal of Real Property. Chicago: International Association of Assessing Officers. 1999.
14. Richard D. Ward. Seminaro medžiaga: NCSS programa ir jos panaudojimas masiniam vertinimui.
15. Woolery A. „Property Tax Principles and Practice“.
16. Youngman, J.M. and Malme, J.H., 1994. An international survey of taxes on land and buildings. Boston: Kluwer Law and Taxation Publishers.

7. PRIEDAI

1. ŠALČININKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS ŽEMĖS VERTINIMO ŽEMĖLAPIO VIEŠOJO SVARSTYMO ATASKAITA

2011 m. spalio mėn. 14 d.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 515 "Dėl žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklių patvirtinimo", patvirtintomis Žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklėmis (Zin. 2003, Nr. 5-221; 2004 m. Nr. 17-512) ir 2004 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. 3D-25 "Dėl žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 515 "Dėl žemės verčių žemėlapių sudarymo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo" 6 ir 7 punktais, vertintojas – valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filialo Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijos žemės verčių žemėlapių ir žemės vertinimo masiniu būdu ataskaitą 2011 m. rugsėjo 12 d. teikė savivaldybės merui susipažinti ir pastabomis pareikšti, nuo 2011 m. rugsėjo mėn. 26 d. iki 2011 m. spalio 7 d. surengė viešąjį svarstymą. Apie nekilnojamojo turto vertinimo masiniu būdu dokumentų viešąjį svarstymą buvo skelbta šiame leidinyje:

"Šalčios žinios", 2011-09-16

Per nustatytą 10 darbo dienų laikotarpį susipažinti su Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijos žemės verčių žemėlapiu, interesantai neatvyko, 1 interesantas domėjosi savo žemės sklypo vidutine rinkos verte telefonu.

Pastabų ir pasiūlymų dėl Šalčininkų r. sav. teritorijos žemės verčių žemėlapių iš gyventojų negauta.

Per nustatytą vieno mėnesio laikotarpį nuo dokumentų gavimo Šalčininkų rajono savivaldybės administracija pastabų nepateikė.

Nekilnojamojo turto vertinimo masiniu būdu dokumentų viešojo svarstymo pastabų ir pasiūlymų registracijos žurnalas pridedamas.

ATASKAITOS RENGĖJAI VERTINTOJAI

Valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filialas

Filialo direktoriaus pavaduotojas

Vytautas Pliopa

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vedėja,
nekilnojamojo turto vertintoja
(kvalifikacijos pažymėjimo Nr. A 00050)

Veronika Valentinavičienė

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė
(kvalifikacijos pažymėjimo Nr. A 001350)

Mariana Makovskė

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė
(kvalifikacijos pažymėjimo Nr. A 001349)

Olga Gorelik

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus l.e.
vyresniosios vertintojos pareigas, nekilnojamojo
turto vertintoja asistentė (kvalifikacijos
pažymėjimo Nr. A001377)

Kristina Pulokaitė

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus l.e.
vyresniosios vertintojos pareigas

Karolina Šventickienė

2. ŠALČININKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ŽEMĖS VERČIŲ ŽEMĖLAPIO VIEŠOJO SVARSTYMO PASTABŲ IR PASIŪLYMŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

[illegible]

2011-09-26 - 2011-10-07 pastabų ir pasiūlymų iš gyventojų
raštu negauna.

Nyctanthes Flourensii
Miconia Martiana
Olea Gmelin
Marianne Luteocephala
Hortensia pulchra
Kandina verticillata

3. PAKEITIMAI, ATLIKTI ATSIŽVELGIANT Į VISUOMENĖS IR SAVIVALDYBĖS MERO PASTABAS IR PASIŪLYMUS

Savivaldybė, asmuo	Pateiktų pastabų santrauka	Trumpas atliktų (neatliktų) pakeitimų paaiškinimas
Šalčininkų r. sav.		Pastabų ir pasiūlymų dėl Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijos žemės verčių žemėlapiu iš Šalčininkų rajono savivaldybės ir visuomenės negauta.

ATASKAITOS RENGĖJAI VERTINTOJAI

Valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filialas

Filialo direktoriaus pavaduotojas

Vytautas Pliopa

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vedėja,
nekilnojamojo turto vertintoja
(kvalifikacijos pažymėjimo Nr. A 00050)

Veronika Valentinavičienė

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė
(kvalifikacijos pažymėjimo Nr. A 001350)

Mariana Makovskė

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė
(kvalifikacijos pažymėjimo Nr. A 001349)

Olga Gorelik

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus l.e.
vyresniosios vertintojos pareigas, nekilnojamojo
turto vertintoja asistentė (kvalifikacijos
pažymėjimo Nr. A001377)

Kristina Pulokaitė

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus l.e.
vyresniosios vertintojos pareigas

Karolina Šventickienė

4. NACIONALINĖS ŽEMĖS TARNYBOS PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS PASTABOS DĖL ŽEMĖS VERČIŲ ŽEMĖLAPIŲ IR VERTINIMO MASINIU BŪDU ATASKAITŲ

NACIONALINĖ ŽEMĖS TARNYBA PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

Valstybės (mokyklų) Registrų centras
GAUTA
2011-11-04 Nr. p-16727

A. Aleksa
Dys-

VĮ Registrų centrui
V. Kudirkos g. 18
03105 Vilnius

2011-11-04 Nr. 1SD-(10.2)- 6440
I _____ Nr. _____

DĖL ŽEMĖS MASINIO VERTINIMO DOKUMENTŲ

Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos teikia pastabas dėl žemės masinio vertinimo dokumentų:

1. Savivaldybių teritorijų žemės vertinimo masiniu būdu ataskaitų projektų (toliau – Ataskaitos) 1.5 skyriaus lentelės 8 eilutėje turi būti nurodyta, kad ataskaitas patvirtino Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinis direktorius, o 9 eilutėje turi būti nurodyta, kad ataskaitas patvirtino Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktorius.

2. Patikslinti Joniškio rajono savivaldybės, Alytaus miesto savivaldybės, Alytaus rajono savivaldybės, Biržų rajono savivaldybės, Druskininkų savivaldybės, Jurbarko rajono savivaldybės, Kalvarijos savivaldybės, Kazlų Rūdos savivaldybės, Kelmės rajono savivaldybės, Klaipėdos miesto savivaldybės, Klaipėdos rajono savivaldybės, Kretingos rajono savivaldybės, Kupiškio rajono savivaldybės, Marijampolės savivaldybės, Neringos savivaldybės, Pagėgių savivaldybės, Pakruojo rajono savivaldybės, Palangos miesto savivaldybės, Panevėžio miesto savivaldybės, Panevėžio rajono savivaldybės, Pasvalio rajono savivaldybės, Plungės rajono savivaldybės, Radviliškio rajono savivaldybės, Raseinių rajono savivaldybės, Rokiškio rajono savivaldybės, Šakių rajono savivaldybės, Šiaulių miesto savivaldybės, Šiaulių rajono savivaldybės, Šilalės rajono savivaldybės, Šilutės rajono savivaldybės, Tauragės rajono savivaldybės, Telšių rajono savivaldybės, Vilkaviškio rajono savivaldybės Ataskaitų 2.3 skyriaus pavadinimą, kadangi nurodyti 2005–2010 metai, o pagal naudojamus duomenis turi būti 2005–2011 metai.

3. Akmenės rajono savivaldybės, Anykščių rajono savivaldybės, Elektrėnų savivaldybės, Ignalinos rajono savivaldybės, Mažeikių rajono savivaldybės, Molėtų rajono savivaldybės, Šalčininkų rajono savivaldybės, Širvintų rajono savivaldybės, Švenčionių rajono savivaldybės,

Trakų savivaldybės, Ukmergės rajono savivaldybės, Utenos rajono savivaldybės, Vilniaus miesto savivaldybės, Vilniaus rajono savivaldybės, Visagino savivaldybės, Zarasų rajono savivaldybės Ataskaitų 2.3 skyriuje nepateikti duomenys apie įregistruotų žemės sklypų skaičių 2011 m. sausio 1 d.

4. Skuodo rajono savivaldybės Ataskaitos 2.3 skyriuje nepateikti duomenys apie įregistruotų žemės sklypų skaičių 2010 m. sausio 1 d. ir 2011 m. sausio 1 d.

5. Akmenės rajono savivaldybės Ataskaitos 2.4 skyriaus diagramoje nurodyta, kad laisvo valstybinio žemės fondo yra 0,00 proc., o aprašomojoje dalyje nurodyta, kad laisvo valstybinio žemės fondo yra 0,001 proc.

6. Kauno miesto savivaldybės Ataskaitos 2.4 skyriaus diagramoje nurodyta, kad žemės ūkio paskirties žemės yra 8,7 proc., o aprašomojoje dalyje nurodyta, kad žemės ūkio paskirties žemės yra 8,73 proc.

7. Pakruojo rajono savivaldybės Ataskaitos 2.4 skyriaus diagramoje nurodyta, kad vandenių yra 0,97 proc., o aprašomojoje dalyje nurodyta, kad vandenių yra 0,916 proc.

8. Birštono savivaldybės, Kauno rajono savivaldybės, Prienų rajono savivaldybės Ataskaitų 2.4 skyriaus diagramoje nurodyti duomenys nesutampa su duomenimis, nurodytais aprašomojoje dalyje.

9. Plungės rajono savivaldybės Ataskaitos 2.4 skyriaus diagramoje nenurodyti duomenys apie valstybinį vandenių fondą ir konservacinės paskirties žemę.

10. Birštono savivaldybės, Kauno rajono savivaldybės, Prienų rajono savivaldybės, Rokiškio rajono savivaldybės Ataskaitų 2.5 skyriaus diagramoje nurodyti duomenys nesutampa su duomenimis, nurodytais aprašomojoje dalyje.

11. Jonavos rajono savivaldybės, Kaišiadorių rajono savivaldybės, Kėdainių rajono savivaldybės Ataskaitų 2.6 skyriaus diagramoje duomenys apie žemės ūkio paskirties žemę nesutampa su duomenimis, nurodytais aprašomojoje dalyje.

12. Palangos miesto savivaldybės Ataskaitos 2.6 skyriaus diagramoje duomenys apie kitos paskirties žemę nesutampa su duomenimis, nurodytais aprašomojoje dalyje.

13. Patikslinti Kauno miesto savivaldybės Ataskaitos 2.7 skyriaus pavadinimą, kadangi nurodyti 2003–2011 metai, o pagal naudojamus duomenis turi būti 2004–2011 metai.

14. Kazlų Rūdos savivaldybės Ataskaitos 5.3 skyriuje netinkamai sunumeruoti pavyzdžiai.

15. Druskininkų savivaldybės Ataskaitos 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateikti 2005, 2007, 2009 metų duomenys neatitinka Druskininkų savivaldybės Ataskaitos, rengtos 2010 metais, ir 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateiktų 2005, 2007, 2009 metų duomenų.

16. Raseinių rajono savivaldybės Ataskaitos 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateikti 2009 metų duomenys neatitinka Raseinių rajono savivaldybės Ataskaitos, rengtos 2010 metais, ir 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateiktų 2009 metų duomenų.

17. Jurbarko rajono savivaldybės Ataskaitos 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateikti 2006, 2008, 2009 metų duomenys neatitinka Jurbarko rajono savivaldybės Ataskaitos, rengtos 2010 metais, ir 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateiktų 2006, 2008, 2009 metų duomenų.

18. Šalčininkų rajono savivaldybės Ataskaitos 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateikti 2006 – 2009 metų duomenys neatitinka Šalčininkų rajono savivaldybės Ataskaitos, rengtos 2010 metais, ir 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateiktų 2006–2009 metų duomenų.

19. Elektrėnų savivaldybės Ataskaitos 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateikti 2006 – 2009 metų duomenys neatitinka Elektrėnų savivaldybės Ataskaitos, rengtos 2010 metais, ir 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateiktų 2006–2009 metų duomenų.

20. Elektrėnų savivaldybės Ataskaitos 2.8 skyriaus lentelėje pateikti duomenys apie 2006–2009 metais parduotų žemės sklypų skaičių neatitinka Elektrėnų savivaldybės Ataskaitos, rengtos 2010 metais, ir 2.8 skyriaus lentelėje pateiktų duomenų apie 2006–2009 metais parduotų žemės sklypų skaičių.

21. Skuodo rajono savivaldybės Ataskaitos 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateikti 2006–2009 metų duomenys neatitinka Skuodo rajono savivaldybės Ataskaitos, rengtos 2010 metais, ir 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateiktų 2006–2009 metų duomenų.

22. Skuodo rajono savivaldybės Ataskaitos 2.8 skyriaus lentelėje pateikti duomenys apie 2006–2009 metais parduotų žemės sklypų skaičių neatitinka Skuodo rajono savivaldybės Ataskaitos, rengtos 2010 metais, ir 2.8 skyriaus lentelėje pateiktų duomenų apie 2006–2009 metais parduotų žemės sklypų skaičių.

Direktorius

Vitas Lopinys

5. PAKEITIMAI ATLIKTI ATSIŽVELGIANT Į NACIONALINĖS ŽEMĖS TARNYBOS PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS PASTABAS DĖL ŽEMĖS VERČIŲ ŽEMĖLAPIŲ IR VERTINIMO MASINIŲ BŪDU ATASKAITŲ

Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos 2011-11-07 rašte Nr. 1SD-(10.2)-6470 "Dėl žemės masinio vertinimo dokumentų" pateikė vertintojui pastabas dėl žemės verčių žemėlapių ir žemės vertinimo masiniu būdu ataskaitų. Pastabų santraukos ir kaip reaguota į jas pateikiama žemiau lentelėje.

Savivaldybė	Pastabų santraukos	Trumpas atliktų (neatliktų) pakeitimų paaiškinimas
Šalčininkų r. sav.	1 p. Savivaldybių teritorijų žemės vertinimo masiniu būdu ataskaitų projektų (toliau – Ataskaitos) 1.5 skyriaus lentelės 8 eilutėje turi būti nurodyta, kad ataskaitas patvirtino Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinis direktorius, o 9 eilutėje turi būti nurodyta, kad ataskaitas patvirtino Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktorius.	Į pastabą atsižvelgta. 1.5 skyriaus lentelės 8 eilutėje nurodyta, kad ataskaitas patvirtino Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinis direktorius.
	2 p. Patikslinti ataskaitos 2.3 skyriaus pavadinimą, kadangi nurodyti 2005-2010, metai, o pagal naudojamus duomenis turi būti 2005-2011 metai.	Į pastabą atsižvelgta – patikslinti Šalčininkų r. sav. ataskaitos 2.3, 2.7, 2.8 skyrių pavadinimai bei aprašymai.
	3 p. Šalčininkų r. sav. ataskaitose 2.3 skyriuje nepateikti duomenys apie įregistruotų žemės sklypų skaičių 2011 m. sausio 1 d.	Į pastabą atsižvelgta – patikslinta Šalčininkų r. sav. ataskaitos 2.3 skyriaus diagrama.
	18 p. Šalčininkų r. sav. Ataskaitos 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateikti 2006-2009 metų duomenys neatitinka Šalčininkų r. sav. Ataskaitos, rengtos 2010 m., ir 2.7 skyriaus grafinėje dalyje pateiktų 2006-2009 m. duomenų.	Dėl žemės savininkų sandorių registravimo Nekilnojamojo turto registre kitais metais, negu buvo realiai sudaryta žemės pirkimo-pardavimo sutartis notarinėje kontoroje, Šalčininkų r. sav., sandorių skaičius vėlesnių metų žemės masinio vertinimo ataskaitose nesutampa su sandorių skaičiumi, užfiksuotu ankstesnių metų žemės masinio vertinimo ataskaitose.

Valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filialas

Filialo direktoriaus pavaduotojas

Vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vedėja,
nekilnojamojo turto vertintoja
(kvalifikacijos pažymėjimo Nr. A 00050)

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė
(kvalifikacijos pažymėjimo Nr. A 001350)

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus vyresnioji
vertintoja, nekilnojamojo turto vertintoja asistentė
(kvalifikacijos pažymėjimo Nr. A 001349)

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus l.e.
vyresniosios vertintojos pareigas, nekilnojamojo turto
vertintoja asistentė (kvalifikacijos pažymėjimo Nr.
A001377)

Vertinimo Valstybės reikmėms skyriaus l.e.
vyresniosios vertintojos pareigas

Vytautas Pliopa

Veronika Valentinavičienė

Mariana Makovskė

Olga Gorelik

Kristina Pulokaitė

Karolina Šventickienė